

308803

పత్తిదినము పక్షాంతింపఁబడునది

VOL. 3.

చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ ఆగష్టు నెల 3 వ తేదీ గురువారము

NO 106

నంపుటము. 3.

సత్యనామ సంవత్సర శ్రావణ మాస శుద్ధ పంచమి గి.

సంచిక ౧౦౬

ఆమ్మతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృత

చక్కని ఉబ్బితో సహా నీనా 1-3 వల 0-3-0.

తెలనొప్పులమాన్పును, వాయువు పోట్ల బోగొట్టును
పార్శ్వపునొప్పుల జ్వారదోలును. పోట్ల పోగొట్టును

వనమూలికలచే హిండ్లూ దేశమందు

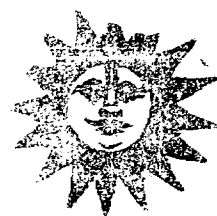
తయారు చేయబడు మంచిమందు.

నువాసన గలిగి యుండును.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అచ్చతాంజనము దీహా 6, తంబు శాస్త్రీశ్రీది, నందశాస్త్ర

కంఠమపూర్తి

స్వచ్ఛమనా నిర్మలామా నగు కుంకుమపువ్వు
 మాత్రమే పరిశుభ్రము. శాశ్వతమగు సూర్యమౌళ్యము
 గలమనిపుడు. కరస్పృశాభ్యాన్ మౌండలగునవి
 ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

సీ. నారా సేవ అందు కంటెసి.
(52) 31, హమ్మంబీకి, బొంబాయి.

గొప్ప
వికరము.

Sale

ఆగస్టునెల 4 వ తేది శుక్రవారము, 5 వ తేది శనివారము.

నాలుగణాలకు	పనిమిదణాలకు	పన్నెండణాలకు	ఒక రూపాయకు
<p>బిడిమచేతను నిక్కిలు ప్లేటు గుండ్రం జేబు అద్దములు మూతకనో అం. 2. చుక్క కొలత అ. 6. వి. అ. 4.</p> <p>యంచెలుకల చిన్న కత్తెరబోను, అ. 5. 0. అ. 4.</p> <p>X 150. సాదా తెన బిక్కువైపున చుక్క గలది. X 1-కి అ. 7. వి. అ. 4</p> <p>నీలమ తెలుపు మేల్లా కవచాలు కట్ట 1-కి అ. 6. మొ. అ. 7 50-కి వి అ. 4.</p> <p>పాకెట్టు 1-కి 24. వివిధరకములు కనరు ల పిసికా చాళివెద్దికూడ గలవు. కట్ట 1-కి అ. 6. వి అ. 4.</p> <p>వివిధములను బొమ్మలు లాటు 1-కి అ.8. మొ. రూ. 1. లాటు 1-కి వి. అ. 4.</p> <p>వివిధరంగుల నన్ని వి కల్పాలు కాకితిపు చుట్టు 1-కి అ. 6 ను అ. 7. వి. అ. 4.</p> <p>జవనీయుల గడ్డిచెక్కలు లేక స్నానము చేయు చెప్పలు అన్నిరకములు జరి 1-కి అ. 8. వి. అ. 4.</p> <p>పసిడిలల జవనీయుల గడ్డి చెప్పలు జరి 1-కి అ. 8. వి. అ. 4.</p>	<p>చలువ జేసిన ముతక కుబార్లు X 250. ఎలుపు తెలుపు. బొద్దు అంచులు 80 X 18 అం. వి. అ 8</p> <p>చేంబుక చీట్ల పేక అ 10. వి అ 8.</p> <p>"బైబిల్" మొహమ్మలు. మూతరకము 25" అ. 10. వి. అ 8</p> <p>మూతరకము ద్రవ్యము తగిన దూబట్టులు. పెదల్పు. "80 పె. అ-8.</p> <p>శ్రీ అవయోగిండు కత్తెలు అం. 5 1/2. అ. 10. వి. అ 8.</p> <p>"కాలోనా" నిక్కిలు పూతగల, గొరె బొమ్మ 3 త్తెరిండు కత్తెలు 7" అ 12 వి. అం. 8</p> <p>20 దజన్లు మేరమును కుకయోగిండు కుం చెలు. మండిబెట్టుకలతో చక్కగా కట్టిబడి నది. అ 10. వి. అ. 8.</p> <p>జేబు చుక్కలు టద్దము తోలు బరితెయు, అం 8 1/2 X 2 1/2 జేబుచెక్క నూ అ 10. వి. అ 8.</p> <p>బొద్దులు వారి ఆభరణ బాడి చుక్కలు కుబార్లు జరి 1-కి అ 10. వి అ 8.</p>	<p>లాండ్లకూరు దిండుగలీలు. ఉతుకదగి ను అ 14. వి అ 12</p> <p>తెల్లరి కుకమ్మలు స్నానపు కుబార్లు 48 X 22 అ 15 వి. అ. 12.</p> <p>గ్రోవీ మేచ్చు, దిండ్లు వివిధరకములు. రు. 1, 1-8 వి అ 12.</p> <p>క్రీమకేసు మెంటు సరిగండుగుడ్డ. పెదల్పు 50" మూతరకములు X జరు 1-8 వి అ 12.</p> <p>తెంతు మడిలిక తెల్ల పూత యిచ్చుబడి వి. రంగుల అంచులది 50" పెదల్పు అంగడి దూపునగిరిన. X 1-కి రు 1-4. వి. అ 12.</p> <p>100 దజన్లు చిత్రపురంగులతో అల్లబడి చెప్పిలైలు. అనేకరంగులతో గలవు బొద్దు కటి రూ 1. వి. అ. 12</p> <p>పెదల్పుక చిరకలుగల కట్టులైలు. అనేక రకములు. బొద్దుకటి రు. 1. వి. అ. 12</p> <p>రాతలు పరివీనినాక్ డబుల్ క్రాఫ్టు 2 1/2 వి. 18 అం. మొ. 17 అం. నూతు ప్రజాను గలవు. దజన్ 1-కి రు 7-4 వి 2 క్రాఫ్టు అ 12</p>	<p>మడిచిబట్టిన బిక్కు రకమైనా కుకటి గలి యలు, జరి. 30 X 20 రూ. 1-4 విక్రయము. రూ. 1.</p> <p>తెల్ల, ఎం.గి, చార అంచులుగల చుక్క జేసిన కుబార్లు రూ. 1-4. విక్రయము 1-కి రూ. 1</p> <p>తెలపినాదా, లిపినామొన గుండ్రం రూ. 1-కి గలది 40 అం. X జం 1-కి రూ. 1-4 విక్రయము రూ 1.</p> <p>అంచులుగల "లిపెన్" పెదల్పు 50 రంగు లగల, బొద్దు చాదలు 2 1/2 X 5 రూ 1-4 వి 1.</p> <p>రంగు చాకెలు అల్యూమినియము పెదల్పు నూతులు దజన్ 1-కి రూ 3-2 వి 1/2 దజన్ 1-కి రూ. 1.</p> <p>క్రొమే బ్రాండు లిపెన్ బిక్కు చేతికొడుగు 18 చదరము దజన్ 1-కి రూ-1-12. విక్ర యము 10-కి రూ 1.</p> <p>"అల్లప్పలు" అమోన్ లిపెన్ కా. 6 ఎక్కు. 2 1/2 మె 2 1/2 మె 5 రూ 1-5. వి 8. రూ. 1.</p>

వేటవే, లే యిడులా అండు కంవెని లిమిటెడ్,

ఇంకా ర్హిలేటను ఇక ఇర్హింను,
హోసుబాక్కు 304, ముద్రాసు.

ఒక నలు ఇంజనీరు.

వీడుకోలు విందు.

ఆర సామ్రాజ్యమునందు మా స్వకీయ విలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

గత నెల 23 వ తేదీ సాయంత్రము నుమారు 5 గంటల వరకు, ఆర సామ్రాజ్యము లావరదలపై డి. పి. డబ్లియూ. రెవెన్యూ వారు కాంపౌండుగా, రయిన్స్పెక్షన్లు రెండువరులగు శాకవముంటి ఒకదట్టమైన పచ్చని పూసివలె నలంకరించియుండ, ఎర్రని నూవ్యకింజుక లీ వృక్షరాజములకుండ తొంగి తొంగి చూచుచుండ, వృక్షములకు నిగుట నతిసమీపముననున్న గంభీరమైన గోవాటి కావమును స్త్రీ మూలాది "పావన్" వాచాత్మక నోకకూతను చేయుటయు, గవ్వ గవ్వన దాని చిన్న గొట్టములకు పొగను విడుదలుచును అతినిస్సహాయ కలగజేయు, చల్లని మలమును తయిచుచుండ, ఆకంబున వర్ష చివ్వానాశేయములేక నిర్మలముగ నుండుటయు, చెట్లకింద ఆవరదలపై తివానులు పూచియు పచ్చగడ్డి మొలచియుండుటయు, వాస్తవమునగా రెవెన్యూవారును మధ్య నోక కంకరపాటుపార ముండుటయు, దానిమీద కుప్పీలు, పడక కుప్పీలు, బెంచీలలోనగు నావ్యవసాయములన్నియు నవర్షబడి యుండుటయు, వీరివలె రెండువలలవైచి తెల్లని గాజు కట్టెములును వీరివలె చిన్న చిన్న గాజుగిన్నెలు యిట్టితో నెండువడి యుండుటయు, కొన్ని పల్లెలములలో మిఠాయిలోనగు నల్లవలెకల అంబుడులుగాగ్గిరు ప్రముఖులందఱును వివిధ దుస్తులను ధరించుచు నలంకరించబడి యుండి ఫలశాంకులను వర్ష భేదములేక స్వీకరించు చుండుటయు, ఆర సామ్రాజ్యము తోడను చిరునావుల తోడను, ప్రపంచవ్యాప్త ప్రస్తావనలు చేయుచు మధ్యమధ్య నభివృద్ధి భేదములేక కలకా గాగరము, పాప్యములు శాశ్వత సుఖము లలతో కెక్కు సంవత్సరముల కాలక్షేపము చేయుచుండ, మధ్య శాంతియుగాను నోక మువవ్యాధులు వివరములుగా దాని వెంటనే మతిమిక్ సుఖవ్యాధులు మేలు భుజ్యములు కలి తెలుసుకుంటు, చూడ వీరిందను ఏదో యొక ఘనకార్య నిర్వహణాధ్యక్షుడు ఇక్కడను ఉన్నవనిచియుల పొడగట్టెనా నాయకుగాను నుండునట్టి గురించి ప్రభుమోహవ్యాధులను కొంత వరకు నిర్మించి ఆయన కామరూపగోగ్రములు కలకులు గాని యింకా మిగిలెను ఇట్టి సంతోష వింగులు తగులు వెద్దయవ్యవస్థల ఒకవోటు నుండి మతిమిక్ వోటులకు బకలి యొనర్చుటను, ప్రభుమోహమున నవర్షములు వారి తాపేదార్పణ చేయుచుండుట సహజమై యున్నదనియు, నువీ యందల కెక్కువగా సుఖము అయినను తాపేదార్పణ వింగుల తేయుచుండుటయు, తాపేదార్పణముల సంపన్నతలను ఉన్నవలెనూడ నిట్టి వింగుల నొనరించు పోవుటయు, కను కోవనీయులయు, సాంఘిక వోష ములయు, సుఖభావంత్రుల కోవించుట అందరికూడ విధా యిక మనియు నుండువును, ఇట్టివింగులలో రెండురకములు కలవనియును, అందులో నొకరకము వింగులు "బూతాల్సర లెండు" లేక "ఆగ్రింగింగు (Cringing) వింగు"యని చెప్పవచ్చుననియు, రెండవరకము వింగులు "మనస్సు ర్వింగు" లేక "జయప్రకాశివింగు" యనవచ్చుననియు, మొదటిరకమువింగులకు ఇతర వెద్దలవలెయునూడ వెళ్ళుట అచిదితమనియు, ఈ వింగుల రెండవరకము వింగులకు ప్రాణ ప్రముఖులందఱునది,

ఇక్కడ చాలకాలమునుండి నలువీరినకు ఆసీపకుగ నుండి ప్రజారంజకముగ బనిచేయుచు, హెడ్డుకావ్యలలో నున్న వృద్ధిల సాంఘికరంజకము నొనరించుచు తాపేదార్పణ కనకర్యక నావ్యవహారము, దనుమునూడ ఈకోవాకునూడ సంఘములననే గోవర మగుచున్నదనియును వారు వెకవకు వృత్తులని ఉన్నవలెనని తోచినవేయుటచే ఈసంఘములకులగు తాపేదార్పణ అనుననను ముందుకులగు భయమియును లేదనియు ఆశ్రయింపు ఈ వ కారము అంతకంటే లేదనియును, ఈసంఘములు వాగులతెలిసియుండియు వారినికొన ర్పుటలననే దీనిని "మనస్సు ర్వింగు" అనుటకు నుండియు బులేదనియు, ఇంతకు యితర వెద్దలకువలెయు నవర్షుటయు అక్షేపణకరముకాదనియు, విధానుకు నూడ తునియు రెండవ యువశాస్త్రమును నొకటికావ్యనియును, వాడును గా రిదివరకు చిరకాలము వల్లివనకన్నును డిపార్టుమెంటులో ఘనముగ బనిచేసి యున్నారనియును, ఇప్పుడు అంతకుగాను గవర్న మెంటువారిలను నావ్యాధవేతనము నందజేపుచున్నారనియును, ఇకనుండు వీరు పల్లివనకన్ను డిపార్టు మెంటులో (ఒక్కవలె అనునామమును మార్చి) నొలిగిలి) పాటుపడి యెడల జేకజేకుయుగలిగి, పరివారందఱునూడ వేతనమును కూడ గోనగురుగాకయిచుచు నభయంతయును కనతాపేదార్పణలతోను ముగ్ధమున నుండిపోయె లతనవార చాకకధాకాలక్షేపము బహువ్యయముగ రాత్రి 8 గంటలవరకు జరిగెను. అయ్యవలె నాయకుగానైన కొన్ని భావకరిగాని చేరచియుండుచు పద్యము లతి వికేతముగ ఒకేచిన్న వారితో చదువుడెను. నాయకుగాని మధ్యమధ్యగాని ఒక పోటో కూడనెట్టి. వారికథ యుగింపబడిన వెంటనే గ్లాసులయిట్టితోడను, భవనాల్సర తోడను లావరదలపై వాడునుగా గృహమువరకు ఉరయిత్తుచు గానిచి నాయకుగాని వారి గృహమునకుజేర్చి అందఱును విరమించి. ఈగోవోత్సవము ఇంత జరుగజేరముగ జరగబడుటకు ముఖ్యకారణము పురవాసుల ముందు వివరములను స్వీకార్యభావమున చెప్పవలెను. ఏ సంఘముగాని వెనకమునులేక ఆసంఘము యొక్క అభివృద్ధి నిమిత్తమై ఏకీభావముగలిగి పనిచేయునో అట్టి సంఘము ఎట్టి కార్యములను కృతానుకూలము సాధింపగలదు. ఇదియే జాతీయములగుట చెప్పవచ్చును. ఇట్టి ఉత్తమములు నున్నవలెను. దుందుగు ఇట్టి ఉత్తమములు చేయుట యందు వెళ్ళి యాంక్షికలిగియున్న మాపురజులు వెళ్ళు విధముల కొనియాడవలెనున్నాడు.

ఆసంఘమున వారిమిక్కు లాకను చదివిన పద్యములొ నీకింది పద్యములు మువవారిమయ న్నాడు.
సీ॥ విజయవాడను నీవు + పెంచి కట్టించెను
యనకట్టయె కీర్తి + కావలట్లు
గుంటూరు నాగ్నాను + కొరకు కట్టించెను
వింగుల లెవును నీ + చేరవెద్ద
కీతానగరమును + చిత్రింబులై పాడె
స్థాయినుల్ నీ నేర్పు + మాపుయెను
వెజవాడలో నేర్పు + వికసిల్ల గట్టిక
మూసినెను గురువృద్ధి + ముచ్చటించు
గీ॥ మియు వెన్నెము గలవు నీ + మియు వెన్నెము
కాల్యమును పండుకాల్యము + కరవుదీర
చెప్పుచునోను + కీర్తిని + స్తీర్ణధాను
రవ్య, గురుధాను + వెంకట + రామవాను.

జూ బు లు

విలేఖకులకు సూచన.

పత్రికయందు ముద్రించుటకు వ్యాసములకు వంపురవ్వకు లేఖకులు గ్రామము, పేరును మాత్రమే వ్రాసి యూరకొనుచున్నాడు. ఏ జిల్లా యందుో మానియులనున్న గ్రామము పేరును నుదహరించి నంత మాత్రమున చాలు. జిల్లా, తాలూకా, పేరుల నుదహరించిన గాని పాతకులకు విషయము గ్రాహ్యము కాదు. కావున వ్యాసలేఖకు లీ విషయమును గమనింప ప్రార్థితులు. —సంపాదకుడు

నామకర్త తాలూకా
సేలమునడి విభజించుట

అయ్యో,
నామకర్త తాలూకా 1910 సంవత్సరమునందు సేలం లొనుండి విభజించి తిరుచినాపల్లి జిల్లాలో (మేయర్ స్కీము) వ్యవసాయ మార్పుచేసెను. నాటినుండి మాతానామవాసులకు విక్రీయి పాతకరముగ నున్నది. ఇప్పుడు మునుపటివి ప్రభుత్వమువారు తొలగించి నామకర్త తాలూకాకు ఎప్పటి యట్లే సేలం జిల్లాలో జేర్చివేసిరి.

కాని మాకింకోక వెద్దకవ్వకు సంబంధించినది. మాతాలూకాలో చేరిన (తాతయ్యంగార్ పేట) ఫిర్గామాళిం తిరుచినాపల్లిలో జేర్చివేసెకరకు. ఇందుగా మిట్టాగ్గియును లేక, 17. అయిగ్గియును మాత్రము తిరుచినాపల్లి జేర్చివేసి రిన తెలియుచున్నది.

ఈ ఫిర్గామా నామకర్తలకు కూర్చున 20 మైళ్లదూరముం దున్నది. ఇది ఒకయుగాయక. ఒకపడక జిప్సోరకటిను, పోలిన్ వేయగలవు ఇది వేతనపరి పేరునడిసిరి.

ఈ ఫిర్గామా తాలూకా, ముఖ్య (యనపడు) కోర్టు క్లర్కువారిలకు సయమపురము వెళ్లరలసివచ్చునని వదంతి. ఆ విషయముకను నిశ్చయముగ తెలియలేదు. తాతయ్యంగార్ పేట నుండి ముఖ్య 15 మైళ్లదూరమునందు కాతే ఒడ్డున కలకు మంచినోడ్లు లేనేలేవు. కొంగులకు అధికము.

ఇంతవరకు చదియెన్నెనూ నవ్వులున్నవి. మాపురకు గురించి నామకర్తలు తాలూకాలోను నభ్యులు ఘోరమట్టి కోదండరామ తెట్టిగారును ప్రజలకు దోరతనమువారికి మహాజరు నువీ. దాని ఫలిత మింకను తెలియలేదు. ఈ మాపుర అట్టోరు మొగలుగొని అయిగ్గోనికి వచ్చునని తెలియుచున్నది. తాలూకా వాసి

గంధ స్వీకారము.

ఈవిరువకు విరింపబడిన గంధములను కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ నందుకొంటిమి. వీనినిగూర్చి యందు వివరముగ వ్రాసినెదను.

- 1. భీష్ముడు. యడియం నీతారామాగార్తు బి ఏ, ఎల్. టి. గాచే వ్రాయబడినది.
- 2. ఆనందపుర చరిత్రకథను. వాగసముద్రము నానుడే రచాపుగారిచే వ్రాయబడినది.
- 3. వైశ్యకవచము. వెళ్ళలకంటి నుందర రామయ్య గారిచే వ్రాయబడినది.
- 4. కీర్తనాభక్తిస్తోత్ర కళకలు, శ్రీమాన్ ఇయ్యారు నుందరాజ భట్టాచార్య విరచియు, కీర్తన భావన గంధములా తృతీయ కుసుమము.
- 5. కీర్తనాదేశ్యములు, చెన్నకొత్తపల్లి వేంకటకృష్ణ కర్మచరితము.

రామకృష్ణ భక్తి పత్రమునందఱు:— కర్తవరము నందు కొందరు కలిసి రామకృష్ణ భక్తి పత్రములకరమును సాపించినట్లు ఒకరు మాపేర వ్రాయుచున్నాడు. కాని జిల్లా పేరుగాని తాలూకాపేరుగాని లేదు. తగిన వివరములు లేకుండ నిరర్థక వృత్తాంతములను పుపురపరకం వ్రకటియబడునను యోజనముండదు. పత్రికలకు వృత్తాంతములను వారీవిషయము గుర్తించుటకు ప్రార్థితులు.

వాగ్యతి పుస్తకభాండారము:— గుంటూరు నుండల యనందలి బుక్స్టోరుపురంబున 1 వ తేదీని గాగ్గియును లాక సభజేసి వాగ్యతి పుస్తకవిద్యార్థులయెనును బీదలకు పాతకాలమును నెలకొల్పిరి. గాగ్గియును చాలకుండు చాందాలిచ్చి విద్యాయులును సాహిత్యముచేయుచున్నాడు.

శ్రీ జనమునకు ముఖ్యమగు సూచనము.
చక్కని లేలకట్టు.
బట్టువలె, మెత్తనై, దట్టముగానుండు నల్లబిళికోడముల కొరని శ్రీలుందురా?
కామినియా ఆయిల్ (రిజిస్టరు)
శ్రీలక్ష్మణ రెడ్డి సర్. మొదటనుకు ముఖ్యమగు సూచనము. శ్రీలక్ష్మణ, చెప్ప బనియేలేదు. ఉష్ణధర్మములను తలచుటలను, నొప్పిపోవును, బట్టి తల పొగుడును, అన్నిటికన్న మిన్న సువాసన లుండును.
మైసూరు వస్తుప్రదర్శనమున **బంగారుపతకము**
అహంకరి అడేసినది. వీరి ప్రాధాన్యత విశేషముల పొగడుట కిదియేవలెను. ఈ కార్యరంజిత ప్రాచీను, ఇయ్య నెల. జేకనందంబును వాడబడుచున్నది. యొకటియే. ఇంతవరకు వాడి చూడవచ్చుచో వెంటనే వాడును. నిశ్చయముగ సంతోషమును గలిగించుల గొప్పనియు. ఒక్కసారి వాడినచో ఎల్లప్పుడును మిగిలె విడవాడకాలము.
ప్రావృతము:— కామినియా ఆయిల్ అడిగినవచ్చును కొందఱు మోషగాంధు ఏదో యొక సామాన్యపు మానె చూపి "ఇది చాలకుండుచి. మిక్కిలి చాక" యనిజేప్పి దానిని కొనుడు జేపుచున్నారట. ఆమాటలచే మోషపోవును. ఆ మాటలలో చారిక మిక్కిలి చాకము వచ్చుచుండుటచే అట్లు చేయుచున్నాడు. కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టరు మాన్యుచును. ఒక సీసా రు 1-0-0. 2. పి. రు 0-4-0
3 సీసాలు రు 2-10-0. 4. పి. రు 0-7-0
సోలుపడెంట్లు, ఆంగ్లో. ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,
155, హమ్మన్ సీడ్ మార్కెటు, బొంబాయి
మరియు ఏడెంట్లు- మహతా పురుషోత్తం మూర్తి, 29, చైవాబాదు రోడ్డు, మద్రాసు.

సామ్రాజ్యశాసన సభకు నేడు ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులు.

ఆనరబిలు బయ్య నరసి హేవ్వర శర్మగారు.

ఆనరబిలు వి. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రశ్న

దత్తవంశములలో నాఁ యిట్లుగాను నాఁ యెట్లుగాను ముగ్ధులను ఆంధ్ర రాష్ట్రము పురి నా దత్తవంశముల నుంచును చేయుచున్న ఆంధ్ర సేనక సంఘములకు దేవుల వల్లనామిశ్రాస్త్రీ. బి. ఏ. గారికి ఈ సంభాషణ జరిగినది.

శాస్త్రిగారు:— తెలుగుజిల్లాలను పురత్యేక రాష్ట్రముగా నేర్పరుచుటకు జనవశమున్న ఆంధ్ర సేనమును గూర్చి దత్తవంశములలో తరువాతముల భావములను గ్రహించుటకు నే నీ ప్రాంతములలో నుంచా ముఖ్యముగా నా ఆభిప్రాయము మేము తెలియగోరుచున్నాను.

దత్తవంశములు:— తెలుగుదేశమునందును విజ్ఞానమును దత్తవంశములకు నుంచును నీ సేనాంధ్ర సేనాంధ్రములను చూచుచున్నాను. కాని ఆట్టి ప్రత్యేక రాష్ట్రము లేకుండుటచే మిగుల కలుగుచున్న యిట్లుంది ఎట్టిదియో నేను తెలియగోరుచున్నాను.

శా:— ప్రజలలో రాజకీయభిజ్ఞానమును కలిగించుటకు వృద్ధికొందుటకు ప్రత్యేక రాష్ట్రము లేకుండుట గొప్పముగా నున్నది.

వె:— ఈ యుద్దేశమునకున్నా ఇదివరకు తెలుగుదేశము కారణము లన్నిటికంటెను ఈ కారణము చాల నుపయోగపడుచున్నది. మిగిలినాంధ్ర సేనాంధ్రములను ఇతరవిధములను చేయుచున్న కార్యము లందులకు చేయుచున్నట్లు ప్రత్యేక రాష్ట్రము వర్ధిల్లకముగ నేమిచేయగలదో నేను ప్రహేళిక వాలకున్నాను.

శా:— తెలుగుభాష వాడబడుచున్న ప్రదేశములలో నాఁ ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా నేర్పరుచబడినప్పుడు పరిపాలనా కార్యములన్నియు వాంఛితములను కలుగజేయుటకు నా మేము సింపించుచున్నాము. దొరతనము వారి యుత్తరము, కావన సభలలో వర్తించు, న్యాయస్థానములలో తీర్పులు, తీర్పులపరీక్షలు, అధికారుల గెజిటీలు, ఇతర పరీక్షలు, మొదలగు నవి యన్నియును ఆంధ్ర భాషయందే యుండవలెనని మేము సింపించుచున్నాము. ఇట్లు చేయుటవలన సామరజనమునందు చాలవరకు ప్రోద్బావ కలుగగలదు. అపుడు వారిలో రాజకీయభిజ్ఞానమును కలిగించుట నుకరము. ప్రజలను రాజకీయ సామర్థ్యముల వర్ధిల్లముగ బడయుట కర్హులనుగా చేయుటకును ఆట్టి స్వాతంత్ర్యము లత్యవసరముగా నున్నప్పుడు ఇట్టి రాజకీయభిజ్ఞానమును ప్రజలకు కలిగించుట యత్యవసరము.

వె:— మిగుల ప్రత్యేక రాష్ట్రము ముగ్ధులను పరిపాలనా కార్యములన్నియును ఆంధ్ర భాషలోనే జరుపుట మిగులము చేయగలదు. అట్టివో మిగులముగా సామర్థ్యములను - వాయువులను - అయ్యలను - మొదలయినవలను - పిల్లలను - సామ్రాజ్యములను - ఉన్నతములను చుట్టవలెనని మిగులము చేయు ప్రయత్నించెదనని మిగులము ఆభిప్రాయమా?

శా:— అది గాదు. ఆంధ్ర రాష్ట్రమున నున్నవలనుగా నియమించ బడునది కందరికిని పని చేయుట కనవచ్చు సంభాషణలను ముందీర్చవలెనని మేము నిబంధనలుచేసినాము.

వె:— మిగుల నిబంధనలను చేయుటకు? మేముగా మిగులము?

శా:— మేముగ కర్తవ్యములను కధికార మెవరిచేత నుండునో వారిని వాయుద్దేశము.

వె:— అటులయిన మిగులము ఆధికారము చేసినవల నానందక కార్యములు మాత్రమేయుట ఎన్నటికైన జరుగునని మిగుల తలచుచున్నావా?

శా:— అవును - పరిపాలనకు సంబంధించిన వివిధకార్యాల కధికారులుగా నున్నవారిలో హెచ్చుమందయిన వాంఛముగా నుండుట యొకప్పుడు సలసింపగలదను వాగ్దానములను - రాష్ట్రము రాజధానిని (వావిడ నుండుచున్నది) తొలగించి నవో తీర్చిదిద్దుటకు ప్రతిపాదించుటకు తగ్గిపోవును అప్పుడు ఆంధ్రము యభివృద్ధి కరకాశము లధికమగును. అపుడు పరిపాలనాభావములను విధానములను వారు తమ కనకములనుగ చేసికొనవలెనని యధికమగుటయే సిద్ధించును.

వె:— అది సిద్ధించుటకు మిగుల ప్రత్యేక రాష్ట్రము మాత్రమే గాక దానిలోని సామర్థ్యములను కంటెను గూడ వర్ధిల్లను నధికారమును గూడ మిగుల కొరవడి యుండు ననుకొనును.

శా:— అక్కరలేదు. అది అనవసరముగాదు. భాషాభావన రాష్ట్రవిభజనమే ప్రత్యేకము వర్ధిల్లక ప్రభుత్వముగా నున్నవల నుండు చాలమంది అంగీకరించియున్నాను. ఆ మూల తత్వమే మా ఆంధ్ర సేనాంధ్రముల మూలాధారము. ఇట్లు రాష్ట్రములకు భాషలనుబట్టి వ్యతర విభజనవలెనను భావము దొరతనమువారికే కలుగుననుకొందము. అపుడు మిగులము యేకమును చెప్పెదరా.

వె:— నామూక్షేపణ మిది. మిగుల తెలుగు జిల్లాలను ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా నేర్పరచినవో మిగుల రాజధానిని కలుగజేయు భాషలనుబట్టి మార్పుచేసిన విధి కలుగును. ఆ రాష్ట్రములను పరిపూర్ణ సంబంధమును గూడ నుండగలదు. అట్లు ఏ రాష్ట్రమునా కారాష్ట్రము ప్రత్యేకంబున వో కొంతకాలము గు నరీకి ఆ విధి జనమున్ని విధముల సిద్ధిచేసిపోవును. అపుడు ప్రత్యేక భాష ప్రబల మగును.

కాని రాజకీయభిజ్ఞాన మభివృద్ధి గానుట సంభవించవలెనని గాన నీ యాంధ్ర సేనాంధ్రముల తలచినట్లని కలుగు మేము కంటె కేవల అధికము కలుగునని మిగుల నోచుటలేదా?

శా:— ఆ యాంధ్ర సేనాంధ్రములకు గురించిమి. దాని కొక సాధనముగా నాడ కనిపెట్టిమి భవతలచినాడ కంటెకని గూడ మేము హిందీభాషను సామర్థ్యము భాషగా చేసెదము. భారతీయ సామ్రాజ్య పురుషులనుగాన తమ కార్యములను నిర్వహించి హిందీభాషనుగ నీర్వహించెదరు. భిన్న భాషలుగల భిన్న రాష్ట్రముల నా కందరికిని పరస్పర సంభాషణమునకును ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములకును ఆ భాష వినియోగించును. దానివలన ప్రత్యేకత పుట్టుకొనవలెనని భావించుటకు.

వె:— అట్లు సామర్థ్యము భాషనుగలను ఇంగ్లీషుభాష యందుకంటె హిందీభాష గూడ కల ఆధిక్యమును— ఇదివరకే ఇంగ్లీషు భాష చాలమందికి తెలిసియుండగా వానినే మిగుల తేజము కంటెకని సామర్థ్యము భాషగా చేసెదము.

శా:— ఇంగ్లీషు భాష ఎన్నిటికి సామర్థ్యము భాష కావలనని మాత్రము. నామగల గాని హిందీభాషను బడలు భాష. హిందీ భాష ఇదిగో నే హెచ్చుమందచే వాడ బడుచున్నది. న్యాయ సామర్థ్య సామర్థ్యమునందు హిందీ భాషను ఇతర భాషలకును భేద మేమియును లేకుండుటచే దాని నిర్వహించుట ముఖ్యము.

వె:— మిగులము వివాదము చాల అత్యవసరముగ నున్నచును విజయ. కాని మిగుల ఆ ఇంగ్లీషుభాషలనుగే ఈ విజ్ఞానములను కలిగినవలన మిగుల తాత్కాలికముగా నున్నాను. అట్టి విజ్ఞానము కలిగించి ఇంగ్లీషుభాష నుగే ట్లించుట మిగుల చాల వివాదముగా నున్నది. మిగుల సర్వసాధారణ ముఖ్యముగ నొకటయిన పిమ్మట వైయోమిగుల ఇంగ్లీషుభాష తెలుగు ప్రత్యేకతలకునుగలదో నేను భావించాలనుకొన్నాను.

శా:— ఇంగ్లీషు భాషలను ఈ దేశమువారికి కలిగిన మేముగ నేనుగలవాడనుగాని వివాదాభేద విధానమున ఇంగ్లీషుభాష ప్రధాన భాషగా నుండఁ జేయవలెనని మాత్రమే నేను చెప్పుచున్నాను.

వె:— మిగులముగలను ప్రత్యేకతలకు వానరకము కలుగునని మిగుల యున్నకంటె. అట్టి అనర్థములతోలగించుటకు సామర్థ్యములకు భాషలనుగ మిగుల? అట్లు తొలగించుట గూడ వాస్తవము? అది పనులు లున్నవికంటె సత్యము భాషించుచున్నది. మనలో కేవలము సభివృద్ధి నొందించుటకు సామర్థ్యము దుర్బలముగా నున్నాంబోధించుటకు సాధనము ఇంగ్లీషు భాష యును కిక్కి ఇతర సాధనములు కిక్కిరగా నున్న యిట్లులము. అనర్థకర్మములగు సాధనముల నకలంబించుటకు సామర్థ్యము.

వితంత్రా వివాహాద్యమము

II

ఈయంద్యమముయొక్క ప్రస్తుతావస్థ మిక్కిలి లోచనీయము. భూమి, మోహమా, కరాళో, చాంచల్యమో, స్వార్థాతిశయమో, లేక యన్నియనోకాని యన సౌకర్యములు పరిచాలించి పక్కలవరచివారములు వాస్తవము. యమో యోధా శ్రేణులై మనసోదక మదనబాడింప దొడగినవ్యభు సూతములు యెదల జేసినగుట యంతయు సహజము. ఇంకను వితంతు వివాహముల కరకాళి మెక్కుడో? ఇట్లు చేయుద్యమమునకు సౌకర్యములేదు. ప్రచారము న్యల్లము. నీవిజయ స్థానమును రాజవంశాధిపతియందు శ్రీవీరేశలింగం వంతులు గారి విధిచేత కలహములు చేయవలెనను నిలిచియున్నది. శ్రమకర్మలవై వధవులకుపంతులు గారికి తమ సామర్థ్యములు సన్నిధిగల్గి వేగియ్యి కాశాట శుష్కిలమయ్యును. ఇచ్చట వివాహములు కలగరాదు. పురములలో ప్రముఖు లెవ్వరును పూజకొన పంపించుచున్న వేగియ్యమున చలించు కాం రావన్నది. పూర్వము వివాహములు లోయగా గలగుచుండెన కాకినాడ, గుంటూరు, బుద్ధగిరి యొక్క పురములలో వాడ నీయద్యమము నెదరేను విశేషమంద్యము సాదాకట్టు మన్నది. మానుపు వివాహములలో కన్యాప్రదానములు చేసినవహనీ యలై శదు పెండ్లిపోవడములకు గూడ రా సాహసించుట లేదు. అహ! వైచరిత్యము!

* * * *

ఈయమావాద్య చీకటిలోగూడ అందం నాక్కలు మినకు మినకలకు పరిశోధనము. ఏలూరు, తెనాలి, ప్రా దరావాడ, నీరాల గుమ్మగువోట్ల కొందఱు నేపాధురంధ రులు పట్టుకొనక కష్టములకోర్చి నేటికిని భగవంతునివై భా రమువైచి తమ పుత్రులను భోగసాహిత్యముగ నిర్వహించు చున్నారు. అనాధబాలికలకు స్వయంహితముగిచ్చి, య యక్షమములవడి వరాశ్యవణ మొప్పి యథాశక్తిని పెండ్లిం య్చి చేయించున్నారు. ఓ సంస్కారదిక్షులారా! నేనావ్రత మునందే కడయచ్చు మోజుములు భవ్యములు. మీ జీవన ములు సావనములు. మీరు ఆకన్యాములతో పనితేను వ్యా సములతో కలుపుము లేదు. పేదబ్రాహ్మణులకై వెనకలగు లే దు. మీప్రయత్న మెంతయు పనికిరదు. మీయాచరణ మెంతయు సాదాబుడము. మీనలననే మహాద్యమములు విడచి వదిలివలెను! మీనలననే సంఘము సమర్థులవలెను! మీ కట్టి యగ్గులగునాడ - పరులు మాడికను వీడినది, పొగడి కను తెగిడినది - మీ యారంభము పల్లినజేతముతో, విశ్వా సముతో నిర్వహించుట ప్రకృతిమై యీశ్వరుని యాశీర్వాద నమున బడయుదునగాక!

* * * *

ఇట్లుచూచుముగా మనకు విచారణేమాంశ మేదిక, ఈ యంద్యమములకు నేటి దోహదప్రక్రియనుచే విస్మయ జేయ కలెన? ఈ సమస్య వివేచనకాదు. దీని నిదివరకే నుం జేకను సోదరులు సంప్రదించుటగా పరిష్కరించుచున్నాము. వినుటలేదా మనము కార్యగానిము, ఆర్యసాహిత్యములు వితంతు శరణాలయములకు గురించి? వారి ప్రయోజనము ప్ర శంసాతీతముని శేషు లేక మెల్లదలను గ్రహించుకున్నది. ఇట్టి సంస్థలకై యాంధ్రదేశము గూడ వెలకొన్నది. యనాధ బాలికలకు విద్యావిశేషము లిచ్చి, బ్రతుకుదెరువ బోధించి, వలసిన కరకము వివాహముచేయుట యిత్రమీ త్రివిధకర్మము. ఈ త్రివిధకర్మము.

* * * *

ఇందుకు మాత్రమే సంస్థాపనకు గూడ సగర్వము లేదు. శ్రీ వీరేశలింగంవంతులుగారు తమ వితంత్రా శరణాలయమును సంఘ నేపాదగామములు ముందంజ జేసినవో కారి యధీనము చేయుటకు చురు చరకాలముక్రిందనే పత్రికలలో నెలవిచ్చి యున్నారు. ఇంతేకాదు. సంస్కారపీఠములను నడుములు గట్టుటకై హచ్చురది యున్నారు కాని వారి హచ్చుక కేములందుకై పత్రికలకై వినరాలేదు. ఇంట్టుగారి కార్యములు పూజాగ్రాహ్యమో నులభసాధ్యముకానే అంధోదేశమున సర్వాంగముందర ముకు శరణాలయ మొందు వెలయుగలదు. ఇందుకు పట్టభద్రులు మాత్రమే పనికివచ్చు న్ను నిశ్చయములేను. చిత్తశుద్ధిగలిగి నేనావ్రతలైన సామ్రా యిద్యవంతు లెవ్వరైన నీసంస్థాపనమును సమర్థతతో నిర్వహించ వచ్చును. శుభకర్మ శ్రమం. కావున యన సంస్కారకర్మ నీవిష యమై సత్వరమే శ్రద్ధపూ నెదరు గాక!

* * * *

ఇంకొక యంపాడు చే మన పత్రికగరమునందలి సం స్కారాభిమానులు - పదియందొండు - వితంత్రాద్యవా ములు పోషింపించుచు నెరవేర్చుచుండుటకై యొక సంఘ

వివాహ విద్యోహము.

విచారణసభ వృత్తాంత నివేదనము.

మాతముగా జరిగిన వివాహము విద్యోహముయొక్క వృత్తాంతము నగుటకును వివాహమునందలి నివిలు, మిలిటరీ యాద్యోగములు దీనిలో నెంతవఱకు ప్రవేశముగలిగి యుం డికో కనుగొనుటకు చక్రవర్తిగారు ముగ్గురు రాజ్యవ్యవహార జ్ఞుల నొకచిన్న కథగా నేర్పరచిరి. వెన్ హార్టున్ హార్టింజి ప్రభువుగారును, హైకోర్టు జడ్జి సర్ మాంటేగు పేరమాను గారును, సర్. మెకెంజి డెయిలీర్ కామగ్గుగారును ఈ కార్యము నెరవేర్చు నియోగించుటచేరి. ఈసభవారు నివేదించిన వృత్తాంతము సంగ్రహముగా నీదగునా ద్రించుచున్నాము.

అనేక సంవత్సరములనుండియు కాసనముల పోకారము వింపుపుజల నణగదొక్కక విచ్చల విడిగ సుచరించుచు టయు, పోజల కనవృత్తి కలగునేమో యను సంశయముచే ఏకత్వవాదినగూర్చుము తగిన జాగ్రత్త తీసికొనక పోవుటయు, ఈ విద్యోహములకు ముఖ్యకారణముగా నభివారు తీర్మానిం చిరి. వారు చెప్పిన తక్కిన కారణము లీదిగున నుదహరించు చున్నాము.

1. ఆయంధకాసనము గలించిన పిమ్మట వైదేశముల నుండి వివాహములలోనికి విశేషముగా ఆయుధములు దీసికొని రావలయుట.
2. మొదట ఆలస్యపు రాష్ట్రమునందును పిమ్మట తక్కిన రాష్ట్రములందును అనేకయంజనముల కడనను నేర్చుకొన నీయబడిరి.
3. వివాహము దొరతనమువారు రాజుగారి కత్తువుల హెచ్చరించిరి. కత్తువులు నైతికుల గూర్చుకొని కడనను నేర్చుచుండ వాటంకపరులైనారు. యతియు సభల యందును ప్రతికలయించును రాజ్యదోహదములు బాహుళ్యముగా వెలు పరింపబడినది వింపు దొరతనమువారు వారిని గూర్చి సుయ్యెన జాగ్రత్త తీసికొనలేదు.

వివాహమునందే పూర్వమెందులకు బోయిన వివాహము ప్రతినిధులందఱును స్వదేశమునను వచ్చిపిమ్మట ఈయభిప్రాయములు బలపించుచుండిరి. రాజవిద్యోహముగూర్చి వింపు దొరతనమువారు తెగ్గరిది శిక్షించునను నట్లుకను దేశమునంతట ను జూపించెను. అందువలననే ఈ విద్యోహ మింతవేగముగా నిలుల పరిణమించినది.

ముగగూడి పనిచేయవచ్చును. ఇంకను విశేషత్యాగ మనవరము లేదు. ప్రార్థనను, స్వల్పపరిశ్రమయు చాలును. ఇది చాలా నులభసాధనము. పత్రికపురమున నిట్టిసంఘములు పనిచేసినవో జాయకుల కొరకు హాహాకారములు చేయవలెనను లేకయే యీ సుదృఢమర్మకర్మ ప్రాకిరగలదు. వ్యక్తిప్రత్యక్షముల కన్న సంపూర్ణద్యమములకు కార్యపాలనమును, ఫలాధిక్య మును గలుగుట గావున ప్రతిపట్టణమునందలి సంస్కార పరా యణులు నీవిషయమై తర్వాతాచింతకు గాక. కాలమునకై వేది మాన్చుచుచో కార్యము లెన్నటికిని సాగ నేరవు.

* * * *

వివచోట కానిచోట అర్థవిహీనముగా శ్రీ వీరేశలింగం వంతులుగారి యంద్యమును ఫెయిల్ అయిన దని వ్యవస్థలు చూచే మహానభిప్రాయము తాము స్వయముగా జనుత్రులగుటకు వధవులవై నీ సమద్యమమును సాధింప బూరినవో క్లామూనా త్రియగ నుండును. అంతేకాని యాత్మ నివేదనములేని శుష్క విమర్శనము సంభాష్యము కాబాలదు. మానవమాత్రుని కార్య మగుటచే నొక శత్రు బాధధూమకృమే యును. విస నింత తో వా యంద్యమునే నిరసిండుట నితియగునా? సంఘ షేయమునెవల పంతులు గారి కెంత బాధ్యత కలదో వా విమర్శకులకు గూడ నంతయే కలదు. కావున వారు శత్రు రంధ్రాగ్రేష్ఠులయితో తృప్తిపొందక కత్తికొలది కర్తవ్యము నకు గడంగుదురు గాక.

* * * *

4. యాధారంభమునుండి యొకను రాజ్యదోహకపు ప్ర సంగములును ప్రత్యక్షములును అణచివేయుటకు తగిన జాగ్రత్త ను తీసికొనకలనియుండెను. వ్యాధ్యాధికారులును వ్యాధ్యులకథ యను ఈపనిజేత నిచ్చగించకపోయిన సామ్రాజ్యసంరక్షకకాస నముల నుపయోగించియొక బలవంతులుగా వా ప్రత్యక్షముల నణచివేయవలసియుండెను. అటుల జేయలేదు.

5. అనేక సంఘములుగా గూడి జనులు రహస్యముగా కడనము నేర్చుకొనుచుండుట యాధారంభమునందేమైన బహిష్కరించి యుండి వింపు స్వచ్ఛంద సహాయనైతికులును, నీటిజనునైత్యమును రాజ్యదోహక నైత్యములవెంటనే చిందర వందర జేసివైచి దేశము నెయ్యదిగా జేసియున్నారు.

6. ఈ ప్రత్యేక నైత్యములకురావేత్తలేనది తిరుగబాటు చేయలేకుండుట జూచి అధికారులు ఈసంవత్సరపు వసంత కాలములో వారికి జగ్గురు సహాయము చేయవలెనగా జగ్గు నుల నిచట బ్రావేశపెట్టి బ్రాహ్మణులైరి.

7. దేశమునందరాజకము జూపించునవి భయమొందక యధికారులు విద్యోహక వాయువుల వెంటనే శిక్షించవలసి యుండెను. వాయువుల నిలుల శిక్షించలేదు.

ఈకారణములన్నిటివలన నీవిద్యోహము తలస్థించెను అందుచే క్రిందటిసంవత్సరమున నేని జమియవడిన లెట్టి నెంట్లు ప్రభువు గారి నిండుల కాక్షేపించవలసినవని లేదు.

సౌగంధ్య యధికారము.

ఇందులకు వివాహముయొక్కాద్యము పూచీదారుడు సహాకార్యదర్శిగానుండిన సర్ మాన్యు నేతానుగా రీసంగ తినంతయు విచలముగా ముఖ్యకార్యదర్శికి తెలియవలవలసి యుండెను. అతడా సంగతి నకన్యాత్తుగా వెలిసికొని క్రింద టి డిశంబరు నెలలో ముఖ్యకార్యదర్శికి తెలియజేసెను.

ఈవిద్యోహమును గూర్చి తాము వింపు కరిస్తేయ్యి లరీవారును, డెల్లిను మెట్రోపాలిటన్ పోలీసువారును యనకు సహాయము చే చేసికొని అపకార మిడుకయు జేసియుండ లేదు. మిలిటరీ యధికారులు గాని, మిలిటరీ నైతికులు గాని యీ విద్యోహములో నేతవ్వకు జేయలేదు వారు నైతికుల తూడ జేయుచుండగా నీవేధియముల బలాధిక్యతతో యాధ నైత్యములోని కెవ్వరు రావంతుసంగతి 1915 సంవత్సరమువర కాలమున మాత్రమే వారికి బోధపడెను. కడదిన ఫిబ్రవరి మాసము నుండియు మిలిటరీ అధికారుల వీ సంగతి విరివి దొరికినందువారి కనేకపర్యాయములు తెలియజేప్పినను అధికారు లామాట పెడచెవుల బెట్టిరి.

విద్యోహము కలహముగా పరిణమించుటకు కారణములు.

బ్రిటిషుగారి సంబంధము వివాహమువారికి గట్టికపోవు టయే ఈవిద్యోహమునకును, కలహమునకు మూల కారణముగా నెఱుంగవలసి యున్నదని కమిషనరులు చెప్పిరి. బ్రిటిషు సం బంధము నేనాభావముతో బాదు విరివి ప్రజలయొకయే నేటి సిగ్ ఫెయినిజముగా పరిణమించిన దని బ్రిటిషుగారు వాడుకొచ్చిరి.

డెల్లిను పగరములో పారిశ్రామిక కలహములు ప్రబల ముగా నున్నప్పుడు నీటిజను నైత్యము ఏర్పరకుండెనది జగ్గునీ మొగ్గుకు విశేషములనుండి అలప్తములొనికి విస్తారముగా మందుగుండుసాగుగి కమ్ముటకు జూచి కష్టము కన్పాలిడే మను అట్టేకార మటుల రానియకూడదని వింపుదొరతనము వారు ప్రకటించినను 1914 ఏప్రిల్లో రాత్రిభాగమునందమిత నుగ నిషేధసాగుగి దేశములోనికి దిగుమతి యగుచుండెను కాన్ని చురుకులందు దొరతనమువారు వొంగలను పట్టు కొనినాచిగిరి తీసికొనియుండిరి. ఇంక తమ యధికారము విస్తరించుట కిష్టపడక దొరతనమువారు మానకుండిరి అలప్తరు నందలి విద్యోహ నోకని పట్టుకొనగా 1914 జూన్ 15 తేదీన వింపునాధికారులు లా పని అజ్ఞాయు చుచి తీర్మా నింతిరి. ఇది మాది వింపుదొరతనమువారు తమకటనము నుక సంహరింప నిశ్చయించిరి.

అప్పటినుండియు మందుగుండు సాగుగియు ఆయంధ మును స్వచ్ఛందనైతికులతోట అమితముగా వచ్చుచుండె ను. అప్పటినుండివారి యల్లకల్లలము, ఉద్యోగములు వినుండి తీసివేయబడుటయు కొంతమంది యాద్యోగములు వనుటకు రాజీకామా నొనకుటయు మొదలగు పనులు జరిగెను.

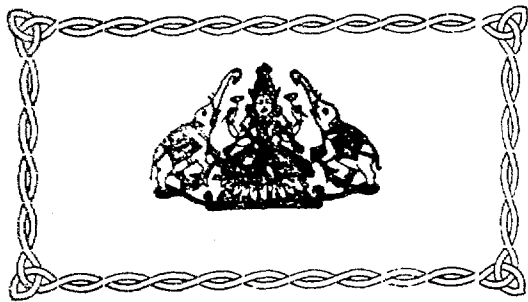
జగ్గున సన్నాహములు.

సామ్రాజ్యము బట్టిమాడ వింపు స్వచ్ఛంద నైతికులు ను, నీటిజను నైత్యమును ఈకలహమునకు ముఖ్యకారణము ఈ స్వచ్ఛంద నైతికులు జగ్గునీ దొరతనపు టధికారులతో వంతెన వ్యవహారములు జనుపుచుండుటయు, జగ్గునీ దొరతనమువారు వింపు అమెకను సంఘముల ద్వారా వీరికి ప్రత్యక్షసహాయము చేయుచున్నటులను కమిషనరులు తెలిసికొనిరి. ఈ నైత్యములు కడనము సభ్యసింపకుండునటుల వింపు దొరతనమువారు జాగ్ర తపడవలసి యుండెను. కాని సిగ్ ఫెయిను ముఖ్యనాయకులచే నీ కడనము నిరాటంకముగా జరుగనియడెను. - సశేషము.

[illegible]

ఒక కలు ఇంజనీయరు, బాలు-	2
ఆంధ్ర రాష్ట్ర కృత్తి	3
విలేజు వివాహోద్దేశము-విరాంతు : దోగ్రావా	4
ఇండియా కోకుయన్న కమి?	5
ప్రధాన వ్యాసము	
మన విద్యా వైభవము	6
మన ఆర్థిక భవిష్యత్తు	7
విరోధానంద్రాసుని	
విశేష తిలకితము	8-9
దేశీయ కృత్తి వాచనము	10
ఇంగ్లీషు కృత్తి వాచనము	11

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 31-వ తేది

గురువారము

మన విద్యావైభవము

నిన్నటి భాగ్య నెయియు జాన్తి పత్రికలో స్కూలు ఫైనలు పరీక్ష ఫలములు ప్రకటితములైవి. ఈరీతికి పరీక్షితులు లేన వని నాములు నుజూచి చదువగులు స్కూలు ఫైనలు ఫలములేవి? ప్రకటితము లగుట నేని? ముం దాకమును బొందవచ్చును. అట్టి సరియము అరవము గారు విశ్వ విద్యాలయము నాకు శాఖలా ధ్యమము లకు పర్యవ్యాప్తియైన లియ్యగారు నాడే తీర్మానించిరి. కాబట్టి ప్రత్యేకముక యునసంఘము నేర్పరచి యునసంఘము నానే ఈ యావిద్యా గులు కళాశాలకు బోవ నప్పులని నియమింప వారంభించినారు. అట్లు నియమితులైన అభ్యర్థుల పేళ్లను ప్రకటించుటకు ఆరంభించినారు. అట్టి ప్రకటనయే నిన్నటిదివము బయలు వెడలినది. అనగా క్రమక్రమంగా స్కూలు ఫైనలును మొటి క్కులేషను వంటి పరీక్షయే మొనడి. అందుగోసి గణములన్నియు నింక గలనో లేనో దెక్కబాటుగా గాని అందుకంటే కొన్ని మనకుగాని లిగు కొచ్చుగా నున్నవనుట మాత్రము స్పష్టము అగును. తీర్మానపరీక్ష మొక్కటియే. ఇందులో నెన్ని యేవి పరీక్షలు. తరగతుల పరీక్షలన్నియు లెక్కకు వచ్చునవిగానే యున్నవి. అందులో విశేషముగా ఉపాధ్యాయుల అనుగ్రహ నిగ్రహముల మూల వాగుచుండ లేదు. ఇందులో వివిధ సంప్రదాన కాళ మున్నది. గురువున కధికార ముండుట మం దిజే కాని నేటి గురువుల పరిస్థితులలో నిరంకుశాధికారమున కెడముండుట మాత్రము అనర్థనాయకము. మరియొక విశేషము. మొటిక్కులేషనులో ఈయూ విషయములలో నిన్ని యిన్ని గణములు వచ్చిన తేలిక పరీక్షలు అనునట్లుక ముండి వడి. చేబడినము కర్తాతను కీర్తనలును భంధుములను పరీక్షింపవలసింది విధానము చేయుచున్నో

ఆ పద్ధతి ప్రకటిత మయినయెడల స్కూలు ఫైనలులోను ఇట్టి యనుకూలము చూపుటనేచూ గాని ఇన్నటి కేమో ఇంకను పూర్వపతనము తక్కువనియే యెంచదగి యున్నది. ఇన్ని చిత్రములకు లోనైన పరీక్ష నైనను సహించి మన విద్యార్థులు శ్రమచేయుచునే యున్నారు. 1915-16-వ సంవత్సరపు స్కూలు ఫైనలు పరీక్ష కెందరు అభ్యర్థులు పోయినో చెప్పటకు నిష్కర్షయైన యాధారములు మా యెదుట లేవు. కాని ఇటీవల విశ్వ విద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులు విశ్వవిద్యాలయ సమావేశమునకు సమర్పించిన నివేదిక ననుసరించి అవిశ్వవిద్యాలయమునకు చెందిన విద్యాలయముల యందు 1915-16-వ సంవత్సరమున స్కూలు ఫైనలు లోగతిగ 9472 రు విద్యార్థులు చదువుచుండి రని యర్థముగు చున్నది ఇందులో విరోధి యను విద్యాలయముల సంఖ్యలు చేరలేవు. స్కూలు ఫైనలు పరీక్ష వానికివి తక్కువు గావున మొత్తము మీద స్కూలు ఫైనలు పరీక్షకు బోయినవారు పదివేలుండు రెనిన నెక్కువ గా నుండినా. ఈ పదివేలలోను మొత్తము మీద 3729 గురు కళాశాలకు బోవను నప్పులని నిర్ధారితమై యున్నది. ఈ యంకెను బట్టి నూటికి 37 గురు తేనెలైన్నదగియున్నది. ఇది యంతె యుదారమైన యంకె యని యనుటకు రాదు గాని మొత్తముమీద కనవలసిన యంకె యని యనుటకు నేటి పరిస్థితులలో రాదు కాబోవ! ఇంటర్మీడియేటులో 25 గురలోనే ఫలము నిలుచునట్లును స్కూలుఫైనలులో ముప్పదియేడు బహుళ సంఖ్య గాదా! దేశ భాషలు ఈ గాజధానిలో ముఖ్యముగా ఐదు కలవ వి యుంగీ క రిం ప వచ్చును—తెలుగు, అరవము, కన్నడము, మలయాళము, ఉరుగు. ఇందులో ముఖ్యమైనది తెలుగు వైబడి యున్నాము. అరవము కోటి అనువది యెనులక్షల పుత్రులను గవినది. మలయాళ భాషాపుత్రులు అనువదిలక్షలు సుమారున్నాడు. కన్నడము వారును కోటి కం ణో యెక్కువగా లేరు. ఉరుగు రచనాగను 25 లక్షల కజలచే వాడబడుచున్నది. ఈ యంకెలు వివిధ స్కూలు ఫైనలు పరీక్షలో కడదిన సంవత్సరము కృతార్థు లయినవారి యంకెలు వినినయెడల విద్య నునలో నెట్లు వ్యాపించు చుండునదియు వర్ధము కాగలదు. మొత్తము జనసంఖ్యలో నూటికి పదు నైదుగురు విద్యాలయాల్గు లుండరు. ఆరీతినిజూచిన మన మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు లోబడిన దేశ భాగమున 82 లక్షల విద్యార్థులు విద్యాలయములో నుండవలెను. ఇందులో రమారమి పందొండువందైనను మధ్యమ పాఠశాలలలో నుండదగు ననుమాట. ఇందులో నెనిమిదవవంతు స్కూలు ఫైనలులో నున్నను ఇంచుమించుగా తొలబడిపోయి ఆతరగతిలో నుండి యుండవలయును కదా! కడచిన సంవత్సర ముండినవారు 9,472 రే గదా! అనగా స్కూలు ఫైనలున పదుగురు చదువవలసివోల బిక్కనే చదువు చున్నాడని యర్థము. అట్లు తక్కువగా చదివిన అందులో చేరువారు రమారమి మూడవ వంతు మాత్రము

గా నున్నారు ఇది యెట్టి విద్యాభివృద్ధియో మాకు వర్ణించుటకు రాకున్నది. ఇందులో ఆంధ్రులమగు నున గతి ఇంకను శోచనీయును. 1915 16 లో తేరిన 3729 గురు అరవము 1560 గురు మలయాళమునారు 901 రు మన తెలుగునారు 719 గురు. కన్నడము నారు 386. ఉరుదూ నారు 73 గురు ఇతర భాషలనారు 90 గురు. జనసంఖ్యలో మనము ప్రథమ గణ్యులము. ఇంటర్మీడియేటు ఫలములలో మూడవ వారము. అరవము మన జనసంఖ్యలో నాల్గవ మూడవ వంతులకంటె నెంతో ఎక్కువ లేకున్నను మనకు రెట్టింపుకంటె నెక్కువగా ఫల నుండినారు. మలయాళులు మనలో మూడవవంతు జనభాషాశ్రీ మనను లేనివారు మనకంటెను రొక పాతిక ఎక్కువగనే లాభ ముంది నారు. అనగా విద్యావికాసమున బిక్క యరవమువ్వురు ఆంధ్రులకు సమాను డగుచున్నాడు. బిక్కయలియాళి నెల్లూరాంధ్రులకు సమాను డగుచున్నాడు. ఇది మన కెంత కీర్తికరమో మనమే యాలోచించుకొనవలసి యుండును. మరియొక చిత్రమును సంగతి. ఆంధ్ర మండలములలో స్కూలుఫైనలున నుత్తమఫలములను జూపు నుండలము గోదావరి. అచ్చట 167 గురు నెగ్గి. రెండవం కృష్ణా 107 గురు తేరిరి మూడవది విశాఖపట్టణము 97 రు కృతార్థులయిరి. ఈ మూటిని జేప్చయాలే ఫలము బిక్క తంజావూరు మండలము మాత్రమే గడించించి. అచ్చట 371 రు కృతార్థులయిరి. మన యనహయత్వమును బ్రకటింపటకు విశేషము కావలెను. మన తక్కుంగల మండలముల పూర్తిగా నెనుక బడినవి. గంటూరు 61, గంజాము 51, నెల్లూరు 50, చిత్తూరు 35 కర్నూలు 19, బల్లారి 15, అనంతపురము 9, కడప 6 ఈ మాత్రమే ఫలములు కానవచ్చు చున్నవి. మద్రాసున 64 గురు తెలుగునారు మెనూరున 9 గురు నైజాము గావ్యమున 14 గురు ఇతర జిల్లాలలో 15 గురు కృతార్థులయినారు. మన యనహయత్వమునకు మనమే కారకుల మనియు ప్రమత్నించి పాపుకొనుట మన విధ్యుక్తధర్మ నునియు సంగీకరింతులకు మేము వెరుదియును. అరవవాక నేకానుకూలములున్నవి మాకు లేవు అను మొర్ర పూర్ణముగా పనికివచ్చు ననియు మే ముచునారము గాము. మలయాళియ నుండుట యించిపోవుట కేమి హేతువులు చెప్పాలము? కాని విశేషముగా మనకుగల తక్కువ యనుకూలములు కారణములని చెప్పటలో మాత్రము అతిశయోక్తిగానిననీతము గాని లేదు స్కూలు ఫైనలున కాధారభూతములగు మధ్యమపాఠశాలల సంఖ్యలనే ఆలోచి తము. ఇట్టి పాఠశాలలు తంజావూరు జిల్లాలో మాత్రము ఐదునారు కలవు. మన జిల్లాలలో ప్రముఖములు గోదావరిలో తొమ్మిది కంటె నెక్కువ లేవు. గంజాము, విశాఖపట్టణము, గోదావరి జిల్లాలను మూటిని గలిపినయెడల పదు నేడు విద్యాలయము లేర్పడుచున్నవి. మూడు జిల్లాలు, అందులో రెండుత్తమములు, చేరి యొక జిల్లాకు సరిపోవలసి వచ్చినదికదా! ఇది నిజముగా నననుకూల మని చెప్పక యుండనగునా? గిరాకి యున్న విద్యాలయములు పెరుగవా యను

దొడ్డోహువురము బ్రిటిషువారి వశమగుట
లంపగు, ఆగస్టు 1: — జూలై 81వ తేదీన దొడ్డోహు
వురము బ్రిటిషువారి వశమగుటకుగూర్చి వచ్చిన కిరివాన్
యం దిట్లు చెప్పబడినది — దొడ్డోహు పరమయినను నుంగు
శత్రువులు సత్వేషమాగా నోడిపోయిరి. ఒక జర్మనవలము
నంతటిని నుదుగురుగ సాదగి) 4000 కువులతోనూడ బ్రిటి
షువారి పట్టుకొనిరి. శత్రువుల చెలాసెనరె పాటిగోయిరి.

విరోధా మహా సంగ్రామము

జనరలు జుష్టిగారు సేనలకు పంపిన ఉద్దేశకరమగు సందేశము

జర్మనుల విమోచనముల దాడి—నమ్మదగని అసత్యకల్పనము

ఆర్థిక సమావేశమున మిత్రమండలి దృఢసంకల్పము—ఆస్కీతు మంత్రి ప్రసంగము

పోలండుకు ఆహారపదార్థములు—జర్మనుల నిరాకరణము

నాంగరీవైని రమ్యవారి దాడి—శత్రువుల యెక్కుదల.

[తైలుపు జన్మి.]

ఇంగ్లాండు

విమోచనముల దాడి.

లండను, ఆగస్టు 1:— ఇటీవలి విమోచనముల దాడిలన పోరాటాపాయ మేమియు గలగలేదు.

ఫ్రెంచి ప్రభువుగారి రిపోర్టు.

లండను, ఆగస్టు 1:— సేనాని ఫ్రెంచి ప్రభువుగారి రిపోర్టుచేసెను:— పోరాటమును దట్టముగా నుండుటవలన, విమోచనములు చాలవేగమున నుండుటవలన, ఎన్ని విమోచనములు వచ్చెనో చెప్పబడినవి. అధికము ఆశ్చర్యకరములు వచ్చెనని తోచుచున్నది. 60 బాంబులు పడినవి. ఒక జర్మను సేన విమోచన ఫలమును అగ్నివర్షము గురించి దానిని కొంత క్రిందికి దిగువకు చేసెను. తరువాత పోరాటములో అది యెటు పోయినదో కనబడలేదు.

జర్మనుల అబద్ధపు ప్రకటనము.

జర్మను జర్మియు నిన్నటి రాత్రి లండను నగరమును ముట్టడించెనని జర్మను అధికారులు అబద్ధపు ప్రకటనమును ప్రకటించిరి.

డాక్టరెల్లెస్ మెసపోలేమియా విషయములు

లండను, ఆగస్టు 1:— డాక్టరెల్లెస్ మెసపోలేమియా విషయ విచారక సంయులులందు నైపుణ్య నావిక పట్టులను నియమించుటకు కావలసిన పాత రంగీకరించిరి.

మెసపోలేమియా డాక్టరెల్లెస్ విషయ విచారక సంయులు మేర్నాట్ల విషయమై యుద్ధపాడించబడిన బిల్లు మూడవ ప్రతిని కానుకలపథకా రామొందిరి.

అంతరాత్మ సంబంధము లగు ఆక్షేపణలు కలవారు.

వి. సి. ఎన్. పరిశీలకుండి తొలగించుట.

లండను, ఆగస్టు 1:— అంతరాత్మ సంబంధములగు ఆక్షేపణలు కలవారిని వి. సి. ఎన్. పరిశీలకుండి తొలగించు నియమాలు పోలీసు సర్వీసు పరిశీల విషయమున నూడ వర్తించునని కానుకల పథకా విలు గారికి చేబల్లెకగాను ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

మోటారు బంపు

లండను, ఆగస్టు 2:— సు గుణక్రరాష్ట్రముల వా రొంగుల మోటారు బంపుల బాడ్లీ చక్రవర్తిగారు పరీక్షించిరి.

ఒక నాగకు నాలుగు జన్మిను లగవడుట

లండను, ఆగస్టు 2:— గత ఆదివారమునాడు రాత్రి 8 గంటలకు 1 జన్మిను నెమ్మదిగా పోవుచుండగా ఒక క్రిమిస్సీనోక మాచెను. అంతట నాజన్మి కలగెను. దానిలో నొకటి నొకడు సమీపమున దిగి బాంబుల వదలెను గాని కాక కొంతవత్తుతో తప్పించుకొని పోయినది.

స్వదేశ సుస్థాన ప్రభువు లొసగిన విమోచనము

లండను, ఆగస్టు 3:— ముద్దనునకు హయాదేశ స్వదేశ సుస్థాన రాజు లొసగిన విమోచన ఇంగ్లాండు మధ్యజిల్లాలకుండి ప్రాన్సు ప్రభువులందఱు దారిలో ఇంజనరుడి ఈదినము చెప్పిన ప్రకారము దిగవలసి వచ్చెను. ఒక రెక్కల కొంత దెబ్బ తగిలిరి. నడవించు యంత్రము విడిగిపోయెను.

ఆర్థిక సభ.

లండను, ఆగస్టు 2:— పార్లమెంటు క్రజల సభలో ఆస్కీతు మంత్రిగారు ఆర్థిక సభనుగూర్చి చర్చను ప్రారంభించిరి. మిత్రమండలివారు ఆర్థికముగను సాంకేతికముగను నూడ రహాయతి సాగించుటకు దృఢ నిశ్చయమై యున్నారని శత్రువులకు నూచించుటకు ఈసభ జనపబడినది. జర్మనుల ఆర్థిక వ్యాప్తియు యుద్ధము వచ్చినపు డందు కలన గలుగు నుపయోగమును ఈ యుద్ధము వలన మన మిత్రులు పూర్తిగా గ్రహించ గలిగిరిమి. మిత్రమండలి వారి దేశములలో జర్మనులు ఏమే వ్యాపారములను చేయుటకు యత్నించుచున్నారో వారి ఎన్నిటిని మనము నిశేధించుకొనలేమని మరయు మిత్రమండలి దేశములలో పండు శుటవస్తువు తెప్పియునునూడ జర్మనుల వశము కావలయునట్లు చేయవలెను.

తెల్లిము - పెన్సియా - పోలండు - జేతములయందుకు ప్రాన్సు ఉత్తరభాగమునను ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యములనన్నిటిని పూర్తిగా వదులుకొని జర్మనులు వారిని మనవశము చేసినవే. గాని సంధియే పొసగదు రంగుల వస్తువులు మున్నగు వానికొరకు మనము శత్రువుల కాసింపనక్కరలేకుండ వాటిజ్యోకాభివృద్ధిని నేర్పరచిపని చేయుచున్నాము. బల్గేరియాను ప్రభువుగారు మున్నగుపలువురు భావివాదజ్య విధానమును బాగుగా నాలోచించుచున్నాము. పిచ్చుట నీవిధానమును సామ్రాజ్యమునందలి హిందూదేశము యున్నగు అన్ని దేశముల ప్రతినిధులును కలసియుక సభలో చర్చించెదరు. తటస్థులకు వ్యతిరేకముగ తీర్మానము జేపింపబడలేదు. అని ఆస్కీతు గారు నడిపిరి.

ప్రాన్సు

కెప్టెన్ ఫ్రయట్ హత్య - ఆంగ్ల సైనికులు

లండను, ఆగస్టు 1:— కెప్టెన్ ఫ్రయట్ హత్య - ఆంగ్ల సైనికులకు చాలవిషయమును గలిగించినది. మునిశేఖకు ఆంగ్ల శిబిరముల నెక్కడికి పోయినను, సైనికు లేకగ్రీవముతో జర్మనులకు తిగనకాస్తీ చేసెదముతే" అనుచుడిరి.

బ్రిటిషువారి యుద్ధపుత్రవ్రత

జర్మనుల భరించుట.

లండను, ఆగస్టు 1:— బ్రిటిషు రంగమున యుద్ధపుత్రవ్రతను శత్రువులెట్లు భరించుట కేర్పాట్లుచేసిరో సేనానుభువు వద్దకుండి యొక విలేఖకును ప్రార్థించుచున్నాడు. శత్రువిమోచనములు తెరపిరిక తిగుచు బాంబులు విశేషముగ వేయుచున్నవి. ఫిరంగులు అమితము అగ్నినిగురిపించుచున్నవి. ప్రతి ముట్టకును బలమగుచున్నవి. గిల్బాటునద్ద 2000గజములుగల ఒక కందకము 11 పటాలములకుండిరి. మనఫిరంగుల కనేక ప్రాణములు బలియగుచున్నవి. సోజిజురీకుకు నెనుక 2 ఫర్గాంగులు నిడివిగల ప్రదేశము బలవంతమైనది.

ఆంగ్ల విజయములు.

లండను, ఆగస్టు 2:— పోలీయరీసు రంగమున బ్రిటిషువారి విజృంభణను నిర్వీక్షించుగా సాగుచున్నది. ఇప్పటి ఇరుపక్షములును దగ్గల దగ్గలగానుండి యుద్ధము నులుపుచున్నాను. మోత్తడుకు వర్షమునకు శత్రువుల ప్రతిఘట్టకులన్నియు మన యగ్నివర్షమున నిరణయముగను లైచి.

సోమ రంగమున శత్రు ప్రయత్నములపై 88 విమోచన యుద్ధములు జరిగినవి. ఒక జర్మను విమోచనము నుండుచు నేలంగూతినది. 14 విమోచనములకు బాగుగా దెబ్బలు తగిలినవి. అవి శత్రు పంతులకు వ్యతిరేకం జడినవి.

బ్రిటిషువారి విజృంభణనుండి శత్రువులు నమనిలవ నైపుణ్యమును వినియోగించు చున్నారని యొక పరామర్శక టునమున చెప్పబడినది. జర్మనీకుండు నిలవ యుంచబడిన 12 పటాలములు గాక, శత్రువులను నింకొక పటాలమును యుద్ధ రంగమునకు తేబడుచున్నవి. బ్రిటిషువారి విజృంభణ మిశ్వడే ప్రారంభమైనది. శత్రువు లింతవైపును నిశ్చయే రణధూమికి బలియిచ్చుచున్నాడు.

పరానువారి యుద్ధవర్ధంతి.

పరానువారికి బ్రిటిషువారు తంతిపార్ల సంతతు.

లండను, ఆగస్టు 1:— యుద్ధ వర్ధంతి సందర్భమున పరానువారి పరాక్రమమును బొగడుచును వారు అనేక స్థలములందు, ముఖ్యముగా వెర్దకు (రాంతము), శత్రువుల యొద్ద దివి భరించి వారికిమిత్ర వత్తును గలిగించుచున్నంతలకును వారి వభినందించుచును లాయ్డ్ బార్డిగాను, సర్ డగ్లస్ హేగుగారు పరాను అధికారులకు తంతిపార్లలు పంపిరి. అందఱును శ్యామలము ధర్మమున జయింపవలయునని ప్రార్థించుచున్నాడు. కాన మనకు సంపూర్ణజయము త్వరలో సిద్ధించునని మా నమ్మకము వారు గ్రాసిరి.

పరాను సైనికులకు జనరల్ బాగ్రెగారి సందేశము.

పారిసు ఆగస్టు 1:— జనరల్ బాగ్రెగారు పరాను సైనికులకు పంపిన యుత్సాహకరమగు సందేశము ఇట్లు చెప్పబడినది. "ప్రియమైన సైనికులారా—మీరు రెండునెలల త్వరములనుండి అన్ని చోట్లను వెర్దకు రంగమున ముఖ్యముగా శత్రువుల ప్రయత్నములన్నియు విఫలముచేసితిరి. మిత్రమండలి వారి నందిన జర్మనుల బలవంతయు నలిపివేయబడుకాలము సమీపించుచున్నది.

శత్రువుల స్థానములను పట్టుకొనుట

పారిసు, ఆగస్టు 2:— బోయిసు-డి-హెమ-మోనా మ్యూ ఫారములకు నడుమ మేముక బలమగు స్థానమును వశపఱచుకొంటిమి. ఈప్రైసుప్రాంతమున దీనివశీకరమగు వారు త్వరము మేముకందకమును వశపరచుకొంటిమి. మేముచాల మందిని పట్టుకొంటిమి.

తీవ్రముగు పోరు

వావాప్రైచెనోయిసు రంగము దంలపునరమను పోరు తీవ్రముగా జరిగినది. శత్రువులు పలుసార్లు విషవాయువులను వదలి చివరకు బోయిసుడెనోవాపిప్రైచెనోయిసుల యుద్ధ కొంత ముందునకు రాగలిగిరి. తిక్కినచోట్ల వారివ్యతిరేకము లేమియును సాగలేదు. శత్రువులకు చాలవత్తును కలిగినది. మేము 100 మందిని పట్టుకొంటిమి.

ఆంగ్ల రంగము.

లండను, ఆగస్టు 1:— ఆంగ్లరంగమున మూర్ఖు లేమియు లేవు.

రమ్య

రమ్యను విజయములు.

వెట్రోగ్రాడు, ఆగస్టు 1:— ప్రాడీకి వాయవ్యమున రమ్యను సేనలు కాక్క వెజ్ నదిలో నీరుకొనుచు పోయి వెయ్యియందకివైగా ఆస్ట్రీయకులకు జర్మనులకు భైదు చేసిరి జర్మనులు ఇవివశే నడివై నుండు పన్నిటిని భ్రష్టము చేసి పోయిరి.

రమ్యనుల నష్టము.

లండను, ఆగస్టు 3:— రమ్యను విజయములందువారి వత్తుము అత్యల్పముగా కనంకు చున్నది ప్రాన్సు వాన్సుగారు చెప్పిరి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి ప్రకటనము.

లండను, ఆగస్టు 2:— సిహెను కొందయొద్ద శత్రువులు పోబలనైపుణ్యముతో తలకడి యొడిరి.

శత్రువులరక్షితులగు ఇటలీవారి పట్టణములపైని బాంబులను వేయుటకు ప్రయత్నించుగా ఇటలీవారు వెలుపాడుమీదకు ఫియునాయుద్ధమున్న బార్బెడో-సబుమెరీనుల నిర్మాణసామగ్రిలను 4 టన్నుల బాంబులకు వదలిరి. వారికి చాల వత్తును కలిగిరి. అని ఇటలీవారు ప్రకటించిరి.

దేశీయ తంత్రీ వార్తలు

(మాన్యకీయ విలేఖకల వద్దనుండి)

మద్రాసు

గోదావరిలో వడవ మునుగుట.

ప్రేమరు ప్రయాణికులను గాపాడుట

(ఒక విలేఖకుని వద్దనుండి.)

రాజుల హేంద్యరక్షణ ఆగస్టు 2:— నిన్న రాజుల హేంద్యరక్షణ గోదావరిలో నొక ప్రయాణికుడు జరిగి రహదారి వడవ తలక్రిందులై పోయినది. రహదారివడవ విజ్ఞానము నుండి రాజుల హేంద్యరక్షణ వేస్తున్నట్లు గాని నీటియగ వేయటచే తెరచావకొట్టబడిన తలక్రిందులై పోయెను. దానియందు సరకేమియు లేదట. ఒక స్త్రీయును, యిద్దరకలలును గడిలో తోనుండినట్లు. వడవ తలక్రిందులై పోవడనే సంగతు కళానులు వలె న్ను ను వారు తోనుగాని బోర్ల పడి యుండిన వడవమీద నెక్కిరి. కాని స్త్రీయు కలలును గడిలో నిరికిరియుండుటచే వైట్టి రాతేకవాయెరి. అంతలో వైవా ను గ్రహించుటల బొంబర్లంక వేల్లుకు వరుగతుకొనినవచ్చి వడవ మీద వారందరించి వడవను స్త్రీయనను కట్టుకొని వడవలో పల వెళ్ళులైన నుండిరా యని పోయినచో వెనకలేచి సరం ను మున్నగునాగు పోయ్యులై మిచ్చిరట. స్త్రీయన వారికేమి తెలియును. నిజము యూరకొనిరి. అంతలో వాస్త్రీ ఆర్తనాదము లోపలినుండి వినవచ్చి వడవవద్దకుకొట్టి స్త్రీనిరక్షించి పుణ్యము గట్టుకొనిరి. కాని కలలు మాత్రము కనుపించలేదట. వారంతట పూర్వమే నీటిలో జాక మృతిపొందియుండుట.

బొంబాయి

ఆర్థిక వాణిజ్య సభ్యులు.

బొంబాయియం బుధవారము.

బొంబాయి, ఆగస్టు 2 — రాజప్రతినిధి గారి వాణిజ్య సభ్యులు సర్ జార్జి బారన్స్ గారు ఆర్థిక సభ్యులు సర్ విలియం మేమరు గారు బొంబాయి వాణిజ్య సంఘమందిరమున సభవచ్చిరి. వాణిజ్య సంఘసభ్యులు ఆనంద్ దేవ్ వాదానాథ వాణి స్వాగతము పలికి వాణిజ్యవిషయముల కొన్ని విషయములను చూచిరి.

సర్ జార్జి బారన్స్ గారి ప్రత్యుత్తరము.

ఆర్థిక సంస్థానములలో చేర గాంతి బొంబాయి

చేతపు వాణిజ్యప్రతి నిధులలో గలనీ ముట్లాడి విషయములను విచరించ గలిగి నందులకు సంబంధించు వాణిజ్యములను వాచా నాకు చూచిందిర విషయముల నన్నిటిని సాధ్యమై నంత వఱకు తాము యోచించి చూచెద మనయు సర్ జార్జి బారన్స్ గారు చెప్పిరి. పొరిలు పొరిలొమిక సమావేశమున హిందూచేతపు ప్రతినిధులు లేకుండిర వాణిజ్య సంఘమువారి ప్రార్థనలకు యుచ్చాను. హిందూచేతముల వర్గి కొన్ని తిండివాస్తవలకు ఈ ఆధిపత్యము గలగునున్నది పొరిలు పొరిలొమిక సమావేశమున తీర్మానము చేమియు నామోదింప బడలేదు. ఆస్ట్రేలియా కేసాడా చేతములకు హూన్సు, సర్ జార్జి ఫాస్టరుగారు ప్రతినిధులుగా సంబంధించి చెప్పుచున్నారు. ఇవియు నొక పూర్వాలు. హూన్సు ఫాస్టరుగారు ప్రభుత్వము వారికి సహాయము గా నుండుటకు ప్రభుత్వమువారే పిలిచిరి కాని, వారు కేసాడా ఆస్ట్రేలియా చేతములను పోలికలుగా పోలేను. పొరిలు సమావేశము సమావేశముగా జలుకునప్పుడు సామ్రాజ్యపు వివిధ శత్రువుల ప్రతినిధులు ఆహ్వానించబడుతుందని యభిప్రాయపరి గారున, హిందూచేత కార్యదర్శి గారును వాదానము చేసియు న్నారు. హిందూచేత ప్రతినిధులును యభిప్రాయముగా ఆహ్వానింపబడుతుందని నుండు నమ్మకమును.

స్వశత్రుసంస్థానములనుండి ఉత్పన్నమగుచున్న చేయట వలన ప్రభుత్వమువారికి సన్న నష్టమునతో గడక కలదు ను యభిప్రాయముగా యోచింపబడెను.

సర్ జార్జి బారన్స్ గారు సభవచ్చిన వెళక సర్ విలియం మేమరు గారి ప్రభుత్వమువారి ఆహ్వానమునకు యుప సభ్యులనుండి.

మధ్యరాష్ట్రములు

సామ్రాజ్య శాసనసభ.

మధ్యపరగణాల భూస్వాముల పక్షమున సామ్రాజ్య శాసనసభలో సభ్యులైనట్లు కొనుటకు నాగపురపు సెక్రటరీ యాట్ భవనమున నిన్నటినుండి కొట్టుతిసికొనబడినది. ఎవర న్ను కొనబడినో ఈదినయ ప్రకటించబడును.

బంగాళము

12 గురు కుస్తీబులకు శిక్షవిధించుట.

కలకత్తా, ఆగస్టు 2:— పోర్టుపోలీసుడి ప్రి కమీషనరు ఆగ్నే గారి ఆజ్ఞప్రకారము పనిచేయకుండుటకు అమీనుఖానుడు మున్నగు 12 గురు కుస్తీబులకు రాజధాని క్రిధాన మేజిస్ట్రేటు గారు చెబెలినట్లులు కలికత్తాకు విధించిరి. 19-7-16 వ తేదీన ఈ కుస్తీబులందఱును పనిచేయుట తిరస్కరించి ఏక కాలము కిడ్నాపూరుదాకుల యొద్దనుండి లాబబజానలోని పోలీసుకచ్చేరికివచ్చిరి. అదట నధికారులు వారిలో నాడుకులవారిని వెంటనే విడుదలించిరి.

తూనిక రాష్ట్ర కొలత పాత్రము.

కలకత్తా ఆగస్టు 2:— హిందూ శత్రు సందంతులకు పట్టెల తోను పట్టుములతోను తూనిక రాష్ట్ర కొలత పాత్రలు గడము బద్దము నున్నవని అన్నియును ఒకేమాదిరిగా నుండలేనని యు 1 శేన 2 పానుల తూకము కలిగి యుండలేననియు ఆగ్రహము కల్గినవి విధిబిందబడలేననియు ద్రవపదార్థము లను కొలతలవగాని కొలతనవనిన తూనికతలవగాని విక్రయించలేననియును కలకత్తా కార్పొరేషనువారు నేను సభలో తీర్మానించిరి.

కలకత్తా హైకోర్టు బెంచు

కలకత్తా హైకోర్టు బెంచుయందు నెలపుపుయ్యకొనిన చట్టశ్రీ గారికి బయలు పు. స్విదర్ ఐ. సి ఎస్ గారు నియమించబడిరి.

సింలా

వైబర్లు ఎన్జింగుల పతనము

తురుష్కు లొప్పకొనుట.

లండను, జూలై 31 — వైబర్లు ఎన్జింగులు కమ్యునుల స్వాధీనములైనవని తురుష్కులొప్పకొనుట యభిప్రాయములకు మాన్యులేదని ప్రకటించిరి. వీరివిజ్ఞప్తి తురుష్కులు ఒక గొప్ప ప్రతిముట్టడికి ప్రయత్నములు చేయుచున్నారని యూహింపవలసియున్నది.

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.

సింలా, ఆగస్టు 2 — జూలై 31 వ తేదీ గల ఈక్రింది తంత్రీవార్త హిందూచేత కార్యదర్శి గారు యొద్దనుండి రాజప్రతినిధి గారికిరచ్చినది.

ఆంగ్లపరాను రంగము.

30 వ తేదీనాడు బ్రిటిషు వారును పరాను వారును కలసి డెల్లిలో ఆదనించిరి సోయ నదివఱకు కేంద్రస్థానములను ముట్టడించిరి. బ్రిటిషువారు తీరముగా యుద్ధము నలిపి వాట ద్లాట్ మైదానము, ట్రాన్స్ జుడవి, మల్టాన్ మైదానము లందు ముందుకు వచ్చిరి. కేంద్రపులకు వివరికనుకు నష్టము కలిగినది. 2550 బ్రిటిషు కట్టు పడిరి. కేంద్రపు లెంత సోధించుచున్నను పరానువారు ముట్టడించిరి. కేంద్రరక్షిత్థానము నంతటిం పరానువారు వశపజుమొన గలిగిరి. వారు మారీ పని సహాయులకును ముందుకువచ్చి హేయకు ఉత్తరమున నున్న అదవి మొనేకు మైదానమును స్వాధీనము చేసికొనిరి. మొల్తమును 5 మైళ్ళ నిడిగల సేనానిఖులతో వారు 800 నుండి 800 గజములవఱకు యుండుకు పోయిరి. పరానువారు కేంద్రపుల ప్రతిముట్టకుల నన్నిటిని విఫలముచేసి వైద్యురంగమున 200యంద బ్రిటిషులను వట్టుకొనిరి. స్టాక్ కి కక్షీణమున నొకలోయ యందుకు, తియోమాంటుకు పశ్చిమము నందుకు కేంద్రపుల ప్రయత్నములన్నియు నర్థములైనవి.

ఇటలీరంగము

ఇటలీవారు విన్నోన్సిమెం ఆంబ్రోజి శత్రువున తీర్గియుగా పోరాడుచు కిమోనికొండ కుత్తరమున కొంతస్థానము నాక్రమించుకొని, డాల్మీటీను జిల్లాలోని కార్నిక్ కొండ ప్రాంతమున యుండుకు వచ్చిరి. ఇతరస్థానములందు ఇటలీవారు కేంద్రపుల ప్రయత్నములకు విఫలముచేసి కేంద్రపులవై అన్నిన్నతముల తెలిపితే గుటిపించుచున్నారు.

రష్యారంగము.

రష్యులు నిరంతరాయముగా యుండుకు సాకుచున్నారు. వారు కోకల్ సెమీ లైలు చేతకు ప్రాభావమున దాటిరి.

రష్యులు నీవర్ నదికి దక్షిణమున స్థానికా వైపున కేంద్రపులకు బాణదోలి తూర్పున 18 మైళ్ళ దూరముననున్న

ఒక స్థానము వాక్రమించిరి ఇటలీల లబ్ధిగల పశ్చిమమున జరిగిన యుద్ధమునందు ఇద్దరు జనరలులును 651 మంది సైనికాధ్యక్షులును, 22000 మంది సైనికులును రష్యులకుజిక్కిరితురుష్కురంగము.

రష్యులు ఎన్జింగులనుండి సి వా ను వై పు ను భాన్సుట్ వైపున యుండుకు సాకుచున్నారు. తురుష్కుల కలకత్తాకులకు స్థానము అన్నిటినిరష్యువారు వశపజుమొనిరి. బాల్కను రంగములు.

జూలై 26 వ తేదీన బెనోయముల మొవాట్టర్ కు కళ్ళి ముందు 40 మైళ్ళ దూరమున నున్న సెన్సెయను స్థానమును ముట్టడించిరి. సెన్సెయను ప్రతిముట్టడి నలిపి కేంద్రపులను బాణదోలి, సెన్సెయను నేల యాభ్యాసము సుంతుకముగా నున్నది.

II

సింలా, ఆగస్టు 2:— ఆగస్టు 1 వ తేదీ గల ఈక్రింది తంత్రీ వార్త హిందూచేత కార్యదర్శి గారు యొద్దనుండి రాజప్రతినిధి గారికి రచ్చినది.

ఆంగ్లరంగము.

బ్రిటిషు సేనాముఖమునందు విశేషములేయులేవు. ఆక్రమకక్షణజరిగినవ్యుత్పన్నములందు బ్రిటిషువారు డెహ్లాటిక్ లావెటిక్ కు ఉత్తరముననున్న సీతభూమియందు కొంతయును తరచిరి. బ్రిటిషుసేనానదగ్గరకుకేంద్రస్థానములవై బాంబాయి చేసి ఒక బ్రేయికును, ముంబాయిగి నియంత్రానమును వ్యవసముచేసెను.

పరానురంగము.

సోయనది కుత్తరమున జర్మకుల పోయత్తుముల కళ్ళి ముట్టడించిరి. వైద్యురంగమున 804 గుట్టప్రాంతమునను, బానాన్ నాసిట్ ఆదనించుకు జర్మకులు కేంకు సాకులు కలవడి యొడిచియు. పోలీరంగమున పరానువారు యుండుకు సాకుచున్నారు.

ఇటలీ రంగము.

ఎడిజి, ఆస్ట్రీకో తోనులందు ఆస్ట్రీకులు లొడింపండి తెనుకు నెట్టిచేయబడిరి.

రష్యారంగము.

రష్యులు ప్రాభావమునందుండి కోకల్ వై పు ను పోపు య ఆనేకజిలములను బ్రిటిషు వా కేసికొనిన ఇంగ్లంక 100 మంది ఇతర బ్రిటిషులను వట్టుకొనిరి. వారిప్రాదీకి దక్షిణమున కేంద్రపులను వెన్సింటి తిలుముచున్నారు. జర్మకు లన్నిదిట్టముల నుండియు మారకలేలకు విచ్చుకొనుచున్నారు.

తురుష్కు రంగము.

రష్యులు ఎన్జింగులనుండి నిరంతరాయముగా యుండుకు సాకుచుచున్నారు.

తూర్పు ఆఫ్రికారంగము.

తూర్పు ఆఫ్రికాయందు కుమ్మలైలు నేత్రమున బొబో మాపురమును వశపజుమొంటియు న్నున్నునాడు పోర్టుచేయుచున్నారు.

కేంద్రవిమానముల కొన్ని గత సోయవారమునాడు కాత్రి బెంగ్లంకతీయాన నెలియచు అమెరికములకు స్థలములందు బాంబులు వేసెను.

—

సర్ జేమ్సు మెర్సెన్ గారికి

సింలా, ఆగస్టు 3:— బ్రిటిషు సాన్సెయను సంయుక్తపరగణాల లెక్క నెండు గవన్ను సర్ జేమ్సు మెర్సెన్ గారికి 1-వ తేదీ న్ను కిందివాస్తవిని. "సంయుక్తపరగణాల ప్రభుత్వము, సంస్థానములకు సేనాముఖమున బెనోయించుటకు దక్షిణ బెనోయి ఆంబ్రోజి కు వాహనములకు సేనాను ప్రార్థి గారును వడిలింపితిమి. ఈప్రకృతమైన వాహనములకు ప్రజలకును, సహించావలయును ఆభిరంజనములను తెలియజేయుచు. " సంయుక్త పరగణాల ప్రభుత్వము, బెనోయించుటకు కలసి యుద్ధవిధికి ప్రారంభించి సాన్సెయలో కొన్ని నెలలవఱకు ఆంబ్రోజి కు సాన్సెయలో సేనాను చేసి యిచ్చిరి. వీరిని కొనుటకును సర్ జేమ్సు విదర్శు గారును, సర్ జేమ్సు హూన్సుగారు గడకు వారు సాహాయ్యము చేసిరి. బెనోయిచు వాడ భిరంజును కీర్తవారము మోటారు బుద్ధుల ముందుకు హిందూచేత కార్యదర్శి గారును నుండి కార్యదర్శి గారును సర్ జేమ్సు మెర్సెన్ గారికిట్లు కిందివాస్తవిని. "సంయుక్తపరగణాలవారు యుద్ధరంగమునకు సుదర్శించిన ఆంబ్రోజి కు వాహనమును ప్రార్థి గారును పరిశీలింపయిండగ సేనాను దగ్గ ఆనుంటిని. సంయుక్త పరగణాలవారు సాగిన ఈవాహనముకు కీర్తవారు వారు మెర్సెన్ గారి నంతరించిరి. బ్రిటిషు కేంద్రము సంఘమువారికిని, సేనాను వాన్ సంఘమువారికిని వీరి విచ్చుటకు తిరుకు వారుసంతోషముగా నున్నదని ప్రార్థి గారు వాస్తవిని చెప్పిరి. సంయుక్తపరగణాల వారికి ప్రార్థి కిందివాస్తవి తెలిపి నానుభవించుటకు ఆహ్వానింపుడు"

THE GREAT WAR.

General Joffre's Stirring Message to Troops.

THE AIR RAID: LUDICROUS FABRICATIONS.

Economic Conference: Premier on Allied Determination.

FOOD FOR POLAND: GERMANY'S REFUSAL.

RUSSIAN INVASION OF HUNGARY ADMITTED.

[Reuter's Agency.]

British Front.

Further Progress.

LONDON, August 2. The British communique says:—Further progress has been made east of Pozieres. Continued fighting at close quarters has been in progress here. Hostile counter-attacks against our new trenches west of High Wood failed to get through our artillery barrage.

"There were 33 aerial fights over enemy lines on Somme". One German aeroplane was brought down on fire and fourteen others were seriously damaged and obliged to descend heading into their own lines.

Germans Using up Reserves

The French army Bulletin in an exhaustive account of the British offensive emphasises that Germans are using up their reserves. They were compelled to put into action twelve divisions which had been resting otherwise, and an extra division daily was necessary to resist the British, whose man power is only beginning to be exerted.

No Change in Situation.

LONDON, August 2. A British communique says there is no change in the situation.

Air Raids.

A Trawler Sees Four Zeppelins

LONDON, August 2. A Grimsby Trawler reports that at eight on Monday evening she saw four Zeppelins going slowly. They stopped and manoeuvred about evidently awaiting the approach of darkness. One descended close to the Trawler and prepared to drop a bomb. The Trawler escaped by sacrificing the gear.

Lord French's Report.

Six or Seven Zeppelin Raiders.

LONDON, August 2. Field-Marshal Lord French reports that owing to mist and great height the number of Zeppelins is difficult to determine, but there were at least six, probably seven; about sixty bombs were found. One raider was engaged by air-craft and anti-aircraft guns and was sent to drop low. It disappeared in the mist.

A Ludicrous Fabrication.

The German Admiralty communique contains the ludicrous fabrication that Zeppelins last night attacked London.

No Casualties.

It is officially announced that there were no casualties in the air raid.

Sea Warfare.

A Vessel Sunk.

LONDON, August 2nd.—The Dutch steamer "Zeeland" has been sunk.

French Front.

General Joffre's Stirring Message to Troops.

PARIS.—General Joffre, in a stirring message to the troops, says:—"Soldiers, for two years you have wrecked all the plans of the enemy, especially at Verdun. The time is coming when the military power of Germany will collapse under the general squeeze."

Strong Enemy Positions Carried.

LONDON, August 2. PARIS.—This afternoon's communique says:—We carried strong enemy position between Bois-de-Hem and Monacu farm and occupied trench northwest of Deneucourt in the region of Betrees. We took prisoners.

Violent Fighting.

There has been violent fighting on Vaux-Chapitre-Chenais front and as far south as Damloup. After a series of fruitless attacks some accompanied by poison gas the enemy gained little ground at Boisdevaux, Chapitre and Chenais. Elsewhere all this attempts were repulsed. During the actions in which the enemy suffered heavy losses we took hundred prisoners.

The German Resistance.

Its Desperation.

LAHORE, August 2. LONDON, August 2.—A correspondent at the front, dwelling on the desperation of the German resistance, says:—Airmen are active and drop more bombs. Heavy

artillery is extending its range and volume, and vain and costly counter-attacks are pressed hard. Some 2,000 yards of trench near Guillemont was reported to have a garrison of eleven battalions, enabling our guns to inflict an increased number of casualties. A quarter mile ridge behind Pozieres is a maze of strong points. (C. and M. Gazette.)

French War Anniversary.

British Messages to France.

LONDON, August 2. Mr. Lloyd-George and General Haig have sent messages to the French army on the occasion of the anniversary of the beginning of the war, paying a tribute to the glorious resistance in repulsing the terrific assaults of the enemy, particularly at Verdun. They express confidence in the final victory which is awaited by all nations wishing for the triumph of honour and justice.

Italian Front.

Austrian Submarine Works Bombed.

LONDON, August 3. The Italian communique says that strong enemy attack on Monte Cimone was defeated with a very heavy loss. In retaliation for enemy aircraft attacking Italian open towns a strong Italian air squadron dropped four tons of high explosives on White head, Torpedo and Submarine works at Fiume which were greatly damaged and set on fire.

Successful Italian Counter-Attacks.

LONDON, August 1. An Italian communique says:—Enemy attacks in Mount Cimone, Sette Comuni and Tosana area were repulsed. We counter-attacked in the Tosana region and inflicted heavy loss.

Balkan Theatre.

A Turkish Admission.

LAHORE, August 2. LONDON, August 1st.—A Turkish official message admits the loss of Baiburt and Erzingan, but declares that the general situation is unchanged, and thereby hints that a big counter-stroke is preparing. (C. and M. Gazette.)

The Greek Commander at Salonika.

His Relations with the Allies.

LAHORE, August 2. LONDON, August 1st.—General Moschopoulos, the Greek Commander at Salonika, declares that his relations with the Allies are excellent. He considers that the rumours that they will deprive Greece of Salonika are without foundation. (C. and M. Gazette.)

African Theatre.

British Success in E. Africa.

The Capture of Dodoma.

LONDON, August 2. An official message from East Africa giving details of the capture of Dodoma on July 31st says: It was preceded by sharp engagements in which the enemy was beaten. The British captured an entire German camp with quantities of ammunition and four thousand cattle. The enemy fled in disorder, pursued by mounted troops.

Austrian Front.

Russian Troops Swim to Victory.

LONDON, August 2. PETROGRAD.—An official statement says our gallant troops swam across the river Korkpocz, north-westward of Brody, the enemy having destroyed bridges and captured upwards of one thousand Austrians and Germans.

The Russian Losses.

LAHORE, August 2. LONDON, August 1st.—Mr. Stanley Washburn says:—The Russian losses are incredibly small compared with her accomplishments. (The C. and M. Gazette cables.)

Great Britain.

Important Changes.

Press Forecasts.

LONDON, August 2. A remark made by Mr. Asquith in the House of Commons, that he was not aware who would be responsible for the Government next session, is commented upon

TELEGRAMS.

as either a hint that he intends to retire or a warning of the consequences of his retirement. The "Morning Post" states that a drastic reconstruction of the Government is possible. The "Daily Chronicle" says that the atmosphere of criticism and independence in the House of Commons recently has made Mr. Asquith's remark significant. It is rumoured that the Government will be reconstructed in the autumn, and that Mr. Winston Churchill and Sir Edward Carson will be included.

THE ECONOMIC CONFERENCE.

German Exploitation Must Cease.

The Premier's Statement.

LONDON, August 2. In the House of Commons Mr. Asquith opening a discussion on the resolutions passed by the Economic Conference said that the conference was held to convince the enemy that the Allies were resolved to wage war with the same unity and determination economically as militarily. The War had opened our eyes to the full meaning of the German system of economic penetration and the use to which it could be put in war time. It was necessary to prepare to combat an attack on the allied markets for which Germany was already organising her industries and it was the duty of the Allies to take every step to secure for their own use and prevent German control of products of the allied countries.

It was an essential condition of peace that Belgium, Serbia, Poland and Northern France should be restored economically. The Board of Trade was engaged on a scheme to make us independent of enemy supplies of dyes, spelter etc. and a scheme of research was being inaugurated. A strong committee under Lord Balfour of Burleigh was considering the commercial and industrial policy generally, which it was proposed, should subsequently be discussed at an Imperial Conference including India. Mr. Asquith emphasised that the resolutions were not aimed at neutrals.

Motor Ambulances Inspected.

LONDON, August 2. King George to-day inspected a convoy of motor ambulances presented to the British Red Cross Society, Order of St. John of Jerusalem by the United Provinces War Relief Fund.

Gallipoli and Mesopotamia Commissions

Bill Passed.

LONDON, August 2. The House of Commons has agreed to the appointment of naval and military members of the Dardanelles and Mesopotamia Commissions.

The House of Commons has passed the third reading of the Bill providing for the appointment of the Mesopotamia and Dardanelles Commissions.

Indian Princes' Aeroplane.

A Slight Accident.

LONDON, August 2. The aeroplane which was presented to the Imperial Government by Indian princes was journeying from the Midlands to France to-day when she was compelled to descend at Chertsey owing to engine trouble. A wing was slightly damaged and the propeller was broken by a collision with a dog which was decapitated.

Conscientious Objectors.

Exclusion from Service Examinations.

LONDON, August 2. Replying in the House of Commons to Mr. Yate, Mr. Chamberlain said that the regulation excluding conscientious objectors covered only the Indian Civil Service, but the principle would be equally applicable to other examinations for the Indian Service. As regards other departments, the question would be dealt with separately when appointments were made.

The King's Telegram to Sir James Meston.

SIMLA, August 2. The following telegram, dated the 1st August, has been received from H. M. the King Emperor by Sir James Meston:—The Queen and I have just inspected the ambulance convoy so generously presented for use at the front by the princes and people of the United Provinces. Please express to the donors our appreciation of their splendid gifts.

(S.D.) GEORGE R. AND I.

The convoy referred to in His Majesty's gracious message is the first purchase from the United Provinces Special War Fund in the shape of a complete train of fully equipped and endowed ambulance motor cars. They were purchased under the authority of Sir Henry Frithcote and his executive committee by the Joint War Committee on the advice of Sir John Hewett who has cordially helped and co-operated throughout. The inspection of the convoy by Their Majesties at Buckingham Palace was attended by the Secretary of State for India who has also cabled to the Lieutenant Governor. His message is as follows:—

Mr. Chamberlain's Message.

"I have just attended the inspection by the King and Queen of the United Provinces' convoy. Their Majesties express to me their sincere appreciation of the generous gift presented by the provinces and their grateful gratifications on consigning the cars to the Joint War Committee of the British Red Cross and the Order of St. John for the work of succouring the wounded at the front. Kindly convey to the various donors this message with my cordial congratulations."

AUSTIN CHAMBERLAIN.

Germany.

Foodstuffs For Poland.

British Offer Rejected.

WASHINGTON, August 2. A German Note rejects Great Britain's offer to permit the passage of American foodstuffs to Poland, declaring that the conditions imposed are impracticable. It ignores President Wilson's personal appeal, and says that further negotiations would be purposeless, and that relief will probably be unnecessary owing to the favourable harvest prospects.

TELEGRAMS.

Holland.

Liquidation of German Firms.
German Reprisal.

LONDON, August 2.
AMSTERDAM.—A telegram from Berlin says that, as a reprisal for British liquidation of German enterprises, the Chancellor is arranging for the compulsory liquidation of enterprises the capital of which is mostly British or which are managed or supervised from Britain. Liquidations can extend to firms' branches and to ground property, also to investments of British subjects.

INDIAN TELEGRAMS.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, August 2.
The following telegram, dated the 29th inst., has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

The Franco-British Offensive.

The French and the British on the 30th made a further combined attack from Delville Wood to the Somme. As a result of heavy fighting the British made progress east of Wood. Farm Trones Wood and Maltzorn farm. The enemy was encountered in considerable strength and suffered heavily. Some 2,550 prisoners were taken. Though the Germans offered desperate resistance, the French succeeded in capturing the whole of the enemy's defensive system, which they attacked. They advanced to the western outskirts of Maurepas and captured the Wood north of Ham, and the Monacu farm. In the night they advanced from 300 to 800 yards on a front of about a mile. The French repulsed powerful counter-attacks and took over 200 prisoners before Verdun. Two German counter-attacks, one in a ravine south of Evry and the other west of Thiaumont, both failed.

Italian Progress.

The Italians, after fierce fighting in rough and thickly wooded country, gained ground north of Mount Cimone and made progress on Mount Colbricon in Doimites. Elsewhere they have repulsed attacks and kept up continued artillery fire.

The Russian Advance.

The Russians continued to advance. They have crossed the Stokhod near where it is crossed by the Kovel-Sarny railway.

The Russians drove the enemy back south of the Dniester in the direction of Stanislav and occupied a point 18 miles to the east. Local captures in recent battles west of Lutsk are two Generals, 551 officers and 32,000 soldiers.

The Russians are advancing from Erzincan to the west in the direction of Sivas and south towards Kharput. They have dislodged the Turks from a series of organised positions.

THE BALKANS.

The Bulgarians on the 30th attacked Serbian positions 10 miles east of Monastir, but the Serbians counter-attacked, routed the enemy. The enthusiasm of the Serbian soldiers is intense.

II.

SEVEN TONS OF BOMBS.

SIMLA, August 2.

The following telegram, dated the 1st August, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—No infantry action took place in the British front except local encounters resulting in advance of the force on the plain north of Delantille-Paut. The British aircraft carried out several bombing raids and dropped seven tons of bombs on enemy communications and the billets train was blown up and ammunition stores set on fire.

The Germans made furious but vain counter-attacks on the French new positions north of the Somme. The Germans made two attacks before Verdun at Rini 304 and Le Vaux Chaptre Wood, but these attempts were in no way comparable with the former powerful efforts and were easily repulsed. The French continue methodical progress in the region of Fleury.

Austrian Attack Driven Back.

The Italians have driven back Austrian attacks in Adige and Astico valleys.

Whole Regiments Captured.

The Russians are fighting their way forward towards Kovel from the river Stokhod and have captured whole regiments besides nearly 1000 other prisoners. They are pursuing the enemy south of Brody. The enemy is bringing up reinforcements from all quarters, even isolated battalions. The Russians are making further advance from Erzincan.

Dodoma Captured.

General Smuts reports the capture of Dodoma on the central railway in East Africa.

Airships Raids.

A number of hostile aeroplanes cruised over the East end counties of England on Monday night, dropping bombs indiscriminately over localities possessing no military importance.

Calcutta.

12 Constables Sentenced to one Month's Imprisonment.

CALCUTTA, August 2.

Mr. Swinhoe, Chief Presidency Magistrate, this afternoon sentenced Amir Khan and eleven others constables of the Dock Police to one month's rigorous imprisonment each for having disobeyed orders of Mr. Anley, Deputy Commissioner of the Port Police. It may be remembered that in the morning of the 19th July about 150 constables of the Dock Police refused to go on duty and marched in a body from Kidderpore Dock to the Police Office at Lali Bazar, where the ring-leaders were immediately placed under arrest.

TELEGRAMS.

WEIGHTS AND MEASURES.

Fixed Standard Desirable and Practicable.
Calcutta Corporation's Opinion.

CALCUTTA, August 2.

At to-day's meeting the Calcutta Corporation adopted the following resolutions regarding the proposed introduction of the system of uniform weights and measures in India:—The committee think it desirable and practicable to prescribe a standard system of weights. They recognise the difficulties which would inevitably result in the province of Bengal, but think that the advantages outweigh those disadvantages. They are of opinion that the standard weight should be seer, which should be fixed as a equivalent to 2 lbs English weight with gradations after the method in which the rupee is subdivided. They recommend that liquids should be sold by weight or according to standards based upon weight. As regards measures of length a simplified British table should be introduced including the hath, or cubit equivalent to 18 inches or half a yard. For measurements of area for Bengal, at any rate the existing standard of bighas, cottahs and Chittacks should be continued. British measures should be adopted as concerning cubical contents there being practically no indigenous measures. British troy weight and apothecaries weight should be adopted for purposes of jewellers and druggists. The committee are of opinion that the standard system of weights should be introduced in rural as well as municipal areas. The committee consider that measures recommended for the introduction and enforcement of a uniform system of weights and measures are generally suitable.

Bombay.

Finance and Commerce Members at Bombay.
Conference with Indian Merchants
Chamber Committee.

BOMBAY, August 2.

The Hon'ble Sir George Barnes and the Hon'ble Sir William Meyer, Commerce and Finance Members, respectively, of the Government of India, who are at present in Bombay on a tour of inspection, met this afternoon the Committee of the Indian Merchants Chamber and Bureau to interchange views on current commercial and financial problems. The Hon'ble Mr. D. E. Wacha, as Chairman of the Chamber, welcomed the members in an interesting speech, in which he set forth their complaints and suggestions.

Sir George Barnes' Speech.

Sir George Barnes, in the course of his reply, said that it gave him pleasure to meet the representatives of the enterprising and successful commercial community of Bombay. The energy and commercial courage of Indian merchants of Bombay was well known in commercial circles all over the world, and he was very glad of the opportunity of making their acquaintance and hearing their views. To his mind the position held by Indian millowners and Indian merchants in Bombay was full of the brightest promise for the future industrial and commercial development of India. Continuing, Sir George Barnes said:—I will try to deal with the various important subjects on which you have touched in your speech.

India in the Economic Conference.

First, there is the question of non-representation of India in the Economic Conference recently held at Paris between the Allies. I am very glad to have the opportunity of clearing away what I believe to be an entire misunderstanding on the subject. The Conference held at Paris was of a purely provisional nature, at which no definite conclusions were arrived at. When the real Conference takes place subsequently, we have the promise of the Secretary of State and of the Prime Minister that India and the interests of India shall be fully represented. The great interest taken in this matter is a healthy sign of the general desire in India to take full advantage of the situation which will arise after the war, and of India's determination to ensure, as far as may be, that from any measures taken to help the trade and industry of the Allies she shall receive her full share of the benefit.

A Misunderstanding.

I should like to add a further word on the misunderstanding which undoubtedly exists. It has been erroneously supposed that the dominions were represented at the Paris Conference while India was not represented. This, we have been assured by telegrams from the Secretary of State, was not the case. The mistake arose from telegraphic reports received in this country which have on two occasions quite mistakenly stated that Australia and Canada were being represented by Mr. Hughes and Sir George Foster. On each occasion that these reports were received the Government of India enquired by cable as to the facts from the Secretary of State and received the assurance that neither of these gentlemen attended the Conference as representatives of the Dominions in question, but were invited in a purely personal capacity to assist the British Government. The Prime Minister on the 8th March, in the House of Commons, made a statement that our representatives would return from Paris absolutely uncommitted to any specific measures, and that the Empire would be taken into council before any policy was settled. To sum up, the Paris Conference was a preliminary conference only at which the British Empire was represented as a whole, but at which no part was specially represented. When we get to the next stage we have the promise of the Government that every part of the Empire, including of course India, shall be consulted. No doubt you must have noticed the report cabled out by Reuter on the 24th June that an important conference was held on the 24th June, presided over by the Prime Minister, at which, among others Mr. Chamberlain, Lord Crew and Lord Hardinge were present. The report stated the belief that this conference was concerned with the Economic Conference in Paris. The Government of India, I may add, have submitted to the Secretary of State a full statement of special points in respect of which the interests of India required consideration. Ever since the economic situation likely to be created as the result of the war began to manifest itself, the Government of India have been giving most anxious consideration to all the factors of this difficult and important problem, which are likely to affect the prosperity of Indian trade and industry, and have, whenever they thought it advisable, communicated their views on those to the Secretary of State. The Indian commercial community may, therefore, rest assured that when we

TELEGRAMS.

are consulted with the rest of the Empire regarding the recommendations of the Paris Conference, the Government of India will be able, when consulting the various interests concerned in this country, to place fully before them the essential points necessary to enable them to form their opinion on the questions placed before them. As was explained in the reply given to the Hon'ble Mr. Achariar's question on this subject at the meeting of the Legislative Council on the 21st of March last, the Secretary of State has specifically informed the Government of India that if as a result of this Conference any action should be contemplated, no step will be taken without full consultation with the Governments of the Dominions.

Trade Commissioner in London.

I am entirely in accord with your Committee as to the desirability of continuing the appointment of a trade Commissioner in London. When Mr. Gubbay held that post temporarily he had a seat in the commercial intelligence branch of my old office. The Board of Trade and I had ample opportunities of seeing the value of his work to Indian interests. I do not like to go into details on this subject, but I can assure you that it is far from being lost sight of, for we have lately sent Home a despatch to the Secretary of State on the subject, and I have great hopes that he will accept the proposals which we have made.

Contracts to London Companies.

The speaker then referred to the running cement contract given by the India Office to the Associated Portland Cement Manufacturers, and to the general policy followed in giving such contracts. He was aware that the Chamber's view was that Indian cement companies turning out as good cement as in the United Kingdom had been ignored and London companies favoured, but he assured them that if they could show him that cement equally good and equally cheap could be obtained in India he would be very glad to receive this information, and the P. W. D. told him that they would undertake to communicate with the local administration.

Export of Salt from Native States.

Lastly, Sir George referred to the Chamber's remarks regarding the prohibition on the export of salt from Native States. He said that, generally speaking, the export of salt from Native States was prohibited by agreements entered into with Native States many years ago. The agreements were entered into in the interests of the salt revenue of British India. If they would give him some concrete and definite instances of what they considered to be injustice, he would be glad to look into them with care; but they would all agree that restrictions in that respect were in themselves undesirable but absolutely necessary to safeguard the revenue of the country. In conclusion, he again thanked all the members for the kindly welcome they had given him.

Sir William Meyer's Speech.

Sir William Meyer then addressed the meeting. At the outset he congratulated the Hon'ble Mr. Wacha, who, he understood, to-day marked another milestone in his long and useful career. He also congratulated him on the fact that his great knowledge and experience were now available in the Imperial Council. Proceeding, Sir William Meyer said:—I note with pleasure your appreciation of our recent loan operations, and I fully appreciate the part Bombay took in this. The question the Chamber has put before me of issuing Government paper in quite small amounts to humble investors is one which has lately been under my consideration. As you recognise, my policy since I took up my appointment has been in the direction of bringing Government into closer contact with small investors, and I have already taken steps in the direction of improving the rules which regulate investment through the Post Office and allowing larger sums than previously to be held in this way and by the post office section of our loans, which will now, I trust, be a recurring feature of these. I should like, however, to go further and have Government promissory notes in small amounts, which can be purchased at any time without delay or complications at treasuries and post offices. Such a scheme, however, requires very careful consideration, since an analogous measure, the Stock Note scheme of 1882, proved a complete failure owing largely to the fact that subsequent depreciation in Government paper rendered these notes transferable only at a loss. Moreover, interest payments were necessarily very small and accrued yearly. Before embarking on any fresh scheme I shall have to consider the matter very carefully and see how we can avoid any like fiasco. You will, of course, also realise that any departure of this sort would require not merely the approval of the Governor-General-in-Council but that of the Secretary of State. You will, understand, therefore, that I cannot say more on this subject at present. You may be assured, however, nothing will please me better than to be able to take some step in the direction you indicate before my term of office expires.

After the speech a general discussion followed, in which several members took part. The meeting dispersed after the Hon'ble Mr. Wacha had thanked the visitors for their kindness in coming over and exchanging views. The Hon'ble Mr. Low was also present during the conference.

Bombay Share Market.

BOMBAY, August 2.

Another sensational rise in the rates of shares is a feature of the market to-day. Centrals advanced to Rs. 2395 and Colaba Land and Mill shares to Rs. 1360. Crescents advanced to Rs. 172½ and Fazulbhoys to Rs. 817½. Indore Malwas advanced to Rs. 365 and Indian Bleaching to Rs. 195. Madhowsjis advanced to Rs. 1615 and Standards to Rs. 1445. Swadeshis advanced to Rs. 825 and Phoenix to Rs. 175. In Bank shares the Bank of Bombay was in demand at Rs. 1525. Tata Mill advanced to Rs. 500. In miscellaneous shares, Bombay Burmahs were firm at Rs. 920. Fata Iron and Steel were firm ordinary at Rs. 17½ and deferred unchanged at Rs. 770. Tramways were firm at Rs. 202½. 3½ per cent Government paper was at Rs. 75 and small pieces at Rs. 75¼ for buyers.

Voting for the landlords' seat in the Imperial Legislative Council from the Central Provinces took place in the Secretariat library at Nagpur yesterday. The result will be formally declared to-day.

నోటీసు.

కృష్ణాద్రీప్తి జెజవాడలో తమ్మన తాతయ్య బ్రదర్స్ వారితాలూకు రైసుఫ్యాక్టరీలో నేటివరకు వర్కుచేయు చున్నటువంటి రుస్తుం టైప్ ఆయిల్ ఇంజను బి. హెచ్. పి. 45 సెకండుహేండు(Rustone type Oil Engine B. H. P. 45, second hand) విక్రయించెదగు గనుక కావలసినవారు ఈదిగువ అడ్డెసుకు ఆర్డరు చేయవలయును. ఎక్కువ ఇన్ ఫర్మేషన్ కావలసినయెడల సదరువారిపేర ప్రాసినచో జవాబు ఇయ్యబడును.

TAMMANA TATAYYA BROS.
RICE MILL BEZWADA.

తెలుగు ఆనందవాచక పుస్తకములు

మొదటితరగతినుండి నాలుగవతరగతివరకు మాయొద్ద సిద్ధముగావచ్చు వి. ఇది ప్రింట్ చేయబడిన పితామహుల ప్రామాణిక పరిభాషాసాధారణములైన బ్రహ్మశ్రీ, కూడిన సింహాంకములు బి. యె. యల్. టి. గారి చేతిను, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు గారి చేతిను రచించబడినవి. మతియు మొదటి మూడు తరగతులవాచక పుస్తకములను డైరెక్టరు గారు 1916 వ సం. జూలై నెల 6 వ తేదీన పోస్టునెంట్లు జార్జి గెట్టెలులో పాతకాలలయిం దుపయోగింపవచ్చునని ఆను మతి యిచ్చియున్నాడు. ఒక్కొక్క పుస్తకమును మిక్కిలి సుందరముగైన సాదాపటములున రంగుపటములును నున్నవి.

- ఆనందవాచక పుస్తకము, మొదటితరగతి రూ 0-2-0
  - రెండవతరగతి రూ 0-2-6
  - మూడవతరగతి రూ 0-3-0
  - నాలుగవతరగతి రూ 0-4-0
- N.B:- ఎక్కువగాకొను బుక్ సెల్లర్లకు కమిషనుగియ్యబడును.
235 ఆర్. వెంకటేశ్వర అంతుకో,
ఆనందవాచక పుస్తకముల విభాగము, మద్రాసు

కాపీరైటు అమ్మకము

మతగ్రంథములు! అమూల్యములు!!
స్వగ్రంథములను చున్నవ బుచ్చయ్య కంతులవారిచే తెలుగు ప్రతిపదార్థ తీకాతాత్పర్యముతో ప్రకటింపబడిన ౧౦ ఉపనిషత్తులు, ౧౫ స్మృతులు, ఋగ్వేదము ఒకటవ అష్టకము, సంభాషనందనభాష్యము మున్నగు మతసంబంధమైన గ్రంథములయొక్క తెలుగుభాగము కాపీరైటు అమ్మవలసియున్నది. కొన గోరువారు, ఈక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

హెచ్. వి. కృష్ణ అండ్ కో.,
చింతాద్రి పేట, మద్రాసు.

గ్యాల్లీస్ మోటారు పాతకాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని తాగుచేయుటకును తగినవిధమున నిర్మింపబడు మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచుట యేయేభాగములు యేయేచనుచున్నారో అది ఇది కోయినపుడు స్వల్పముగాకేయు రిపేరులను యియ్యవలయును. ఇట్లు అభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాతకాలలో, యూరోపియన్ పోరటల్ నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించగలిగ్తు మొట్టుకావినట్లయితే లై సెన్సు ఇంజనీరింగు చంపబడును. మొట్టులకు ఫీజు 60 మాసములు కట్టవలయును.

సింగిల్ గ్యాల్లీస్ బాల్ సెల 16 తేదీ నుండి ప్రారంభమగును. గ్యాల్లీస్ షేర్దలయిన విద్యార్థులు జూన్ 31 వ తేదీన గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును. పాతకాల విద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు తాముసంగబడును. ఈ క్రింద సుదహరించుచున్నది ప్రాసికోవడు.

(41) గ్యాల్లీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మద్రాసు
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

Magic Cure! Marvellous effect!!
Bathing Oil Price Rs. 0-8-0
Iron tonic pills - - - 1 bottle of 48 pills 2-0-0
Anti Malarial Drops Price 6 Dose 0-8-0
Descriptive Catalogue free on application
ALLBUTT & Co.,
CHEMISTS BROADWAY MADRAS.

కావలెను

ఆంధ్రదేశము నందలి ప్రతి ముఖ్యపట్టణమునందును ఆంధ్రపత్రికకు క్రొత్త చందాదార్లను కుసుర్వ గలిగిన యేజంట్లు కావలయును.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
పోస్టుబాక్సు 212 మద్రాసు
అని వ్రాసి తెలిసికొనవలెను.
వ్యవస్థాపకుడు.

ఆంధ్రుల చరిత్రము.

మూలపథ భాగము.
గ్రంథకర్త, చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు.
గ్రంథము కావలసినవా రిదిగురించినామాకు వ్రాసి కొన్ని యెడల బడచుగలరు. గ్రంథము 486 పేజీలు గలిగి కాలికోలైందు చేయబడినది. వెల రూ. 1-8-0లు.
వెలగల పేంకటరెడ్డి,
506 ఇతిహాసతరంగిణి గ్రంథమాల, ఆకర్మలక్ష్మిస్థాల్లి.

చాల శ్రేష్ఠమైన ముక్కుపాడి.
వలదు 1-కి రూ. 0-1-0, పిక్క 1-కి 2-8-0
సుగంధ ముక్కుపాడి
బుడి 1-కి 0-8-0 దబ్బ 1-కి రూ 1-12-0
పి. రాజరావు అలదు కంపెనీ,
258 ముక్కుపాడి బ్యాంకులు,
పోస్టుబాక్సు నెం. 232, మద్రాసు.

ఉచితముగ!!

భూతభవిష్య ద్వర్తమానములను తెలిసికొనుటకు పాఠము : — ప్రపంచమునందు ప్రతి దను మృదును వెలిసి కొని దగిలించి మూడు మాత్రమే, అది యెవ్వయన, భూతభవిష్యద్వర్తమానముల ఫలములే గదా? మీ యొక్క ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, కళత్రము, సంతాపము మొదలగు వారినిగురించి మీ కుచితముగ ప్రాసింపబడును. అందులకు మీరు త్వరితగతినే చేయవలసిన జేయవలసిన బాధక చున్నయెడల దానితో పుట్టిన తేడీయును, నెలయును, సంవత్సరమును, జనకకాల ఘడియలను బంపుడు; అది లేనియెడల విశ్వసనతర్కిమే చాలును; సంవత్సరముకూడ లేనియెడల కొంచె మెచ్చుకొన్న నయిననును తెలుపుచు తన నామమున తన స్వనామ తిథినిముగ గాని లేద వ్రాసుతో మాత్రముగాని వ్రాసి పంపుడు. అప్పుడు వాడునును బట్టియు వారివారి వ్రాసును బట్టియు గూడ వారికిమును కలయూచేసి పయిన ప్రాసిన ఫలములను వ్రాసి పంపించెదము.
ఇందుకు మాకోశేయముగిది ప్రశ్నోత్తరమాపడునున్న 220 ప్రశ్నోత్తరములను ఈ వాచకముయందును వ్యోతిషగ్రంథముయొక్క ప్రథమగుచ్ఛమును గానితో వ్యోతిషసాహిత్య, దుకృతినాడి మొదలగు గ్రంథములను బట్టియు, మా యానభిజ్ఞానమునట్టియు వ్రాసి ఫలములను పొందేటచో 1-12-0 యెడిట్లో 258 ప్రశ్నోత్తరములగు వ్యోతిషగుచ్ఛమును మాత్రము కోరుతానికి ఫలములు వైభవకారమే 2-4-0యెను
డిట్లో ప్రథమవ్యోతిషగుచ్ఛములను కొనుగొని వారికి ఫలములు వైభవకారమే 2-12-0 డిట్టు పంపిండును. పోస్టేజి వి. పి. ఖర్చును మేము భరింతుము; ఈగ్రంథముల యొక్క విలువయును మేము పంపు బాధకఫలములను చూచి చూచిన వియ్యట తొలిపక్షాన్త్రముయొక్క విజయము నూ పొందిత్యమును మీరు తెలిసికొని మమ్ములకు సుతీరింపజూపడు. నేనీతలు యోగ్యతాపత్రికలు పంపియుండిరి
వి. యమ్. శర్మ అండు బుద్ధకర్మ.
ఆమలాపురం, గోదావరి జిల్లా

వాఢాపీడితులకు వరము: ఐవోడికి నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అవధిపూర్తిపు రక్షణకలన జరించువాడ్యములకు కీరీటునకంటి నుండు. జీతపులన, నవ్వలన, గండములనా పుండ్లన, బాకబొత్తులను అన్ని విధములనన గలుగు నర్మబోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్షకు బ్రతకారిణి (88)

జవాబుపాచ్చుతల్లా గణ మిచ్చుట నిష్కంఠయము, సహజమైనను మధ్యకత్తివను అన్ని విధములైన బోగములను బాగొట్టును. తిరిగిమనంబడి పాకబొత్తులను, మలబద్ధమును కార్తీసంబంధమును నొత్తులను పోగొట్టి రక్షణను చుభిజరమును. కలిరాబోగములను గలుగ జేయును. 16 బోజులవర పండుకుట 4 బోజుల బుడ్డులలో ఆమ్మబడును.

కాల్చేయు:- పి. డి. సావంతే. 144. వననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జి మొదలగు వానికి వేరెత్తినది

తామర ఒకవిధమైనపురుగువలనచర్మముమీదగాని, వెండ్రుకలలోగాని, గోళ్లలోగాని, పుట్టవచ్చును.

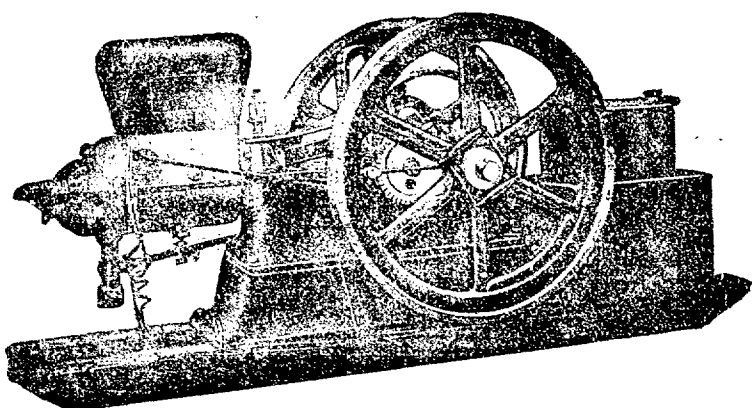
పురుగులలోని భేదమునుబట్టి తామరలోను 2, 3 భేదములుగలవు. రాజారాణి గుర్తుగల తామర తైలము పూతివాళకములగు చాల మంచి మందులతో రయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతి గాంచినది. అనేక యేండ్ల నుండియున్న తామర నాలుగైదుసారులు రాచినతోడనే పోయినదని వేలమంది మాకు వ్రాసి యున్నారు.

కావున తామర, తీట, గజ్జి మొదలగునవి గలవారందరు ఈతైలమును ఒకసారివాడి చూడగోరెదము. వెల 0-4-0. దీనిని రాచిన మంటయుండదు. చర్మమునలు పెక్కము. పుండుపడదు.

కర్ణ శూల హరి

ఈద్రావకము వలన చెవిపోటు, చెవినుండి చీముకారుట, చెవిదిబ్బడ మొదగునవి వెంటనే నయమగును 5, 6, బొట్లను చెవిలో పోసిన తాద వెంటనే తగ్గును. మంటయుండదు. వెల సీసా 1 కి రూ 0-6-0. అమృతాంజనం డిపో 6 తంబుశెట్టి వీధి బార్జిలపున, మద్రాసు.

“ఆమె కో” యంత్రములు కూడ్ పెట్రోలుతో నడుపబడును

ఈయంత్రము నడపుటకు నీ పిల్లవాడు అయిదు నిమిషములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్రసహాయము గావలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారు చేయింపబడినది. పంపులను, రంపపుయంత్రములను, బియ్యపునురలను నాచా ఫేర్టీరీలను, అచ్చయంత్రములను, మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అన్యతముగ నడపగలడు.

వెల అతిసులభము, పనిచేయుచుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6, బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మావర్త ప్రాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. వెలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా కిట్లు వ్రాయుడు.

బెన్టు అందు కంపెనీ లిమిటెడ్లు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు, పోస్టుబాక్సు నెం 63, మదరాసు.

327

వదిలినమును ముఖ్యముగ పుటయొగకరమైనదిగ

వైద్యవిద్య

దీనియందు మెరుగ వైద్యబోధనలు నిండియున్నవి. 14½ పుటలుగల పుస్తకము మీ యింటివద్ద ఏ కర్మములేక పోనేజి ఖర్చు కూడ లేక మీకు యిప్పించేటట్లు పుస్తక తీసికొనుటకు నిష్ఠుమలేదా? నేడే ఒక పుస్తకమునకు వ్రాయుడు. రాజవైద్య వారాసుజీ కేకరజీ, (188) 20, వై నాబజార్లోడు, మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమున కార్యకరమునాండ్రు స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉచితమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమున కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇవాడుగా నీయబడును. పోస్టు చార్జియు మీమే భరించుకొనెదము. వెంటనే వ్రాయుడు. 219 వైద్యశాస్త్ర మునీశంకర్ గోవిందజీ, ఆదంకనిగవాకొవధాలయం. 157, వాడ్యో, మదరాసు.

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.
469

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బ

ఈమరబ్బాకు సాలామిసిరి కాదని యజ్ఞపురపురవారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు జెప్పెడిది. నిరాకరించినచో శోష్టమాముగా పొందకచ్చును. యరభ్యాసముగల్గి బాల్యములోనే ధాతుసప్తము కలిగినవారికి హృదయాకోశము బలహీనమై, మరణకాలమువరకు దుఃఖము నడచిపోతురు. ఈ సాలామిసిరి మరబ్బ నేపించియెడల ఆట్టి దుఃఖము లొలగి విశేష బలవృద్ధిపంపగ్గు లయి శరీరాశించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుప్రక్షయముగను, స్వస్థస్థితియు మానన, ధాతువు మాత్రముతో కలసిపోవుట మానన, నీరుచరకు మానన, బహుమాత్రవ్యాధి మానన, విశేషబలము కలుగున, రక్తము శుద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కిగ చలనశక్తివగును. సాలామిసిరి అనునది ఒకకావితము. ఇది కాబూర్, కాండహార్ దేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈమరబ్బను విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గుర్ర మనస్థుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బాకు కించి నుంచి బలము పొందుటకై గొప్ప పండులతో చేర్చి కయారుచేయబడి యున్నది. 1 డబ్బాకు 15 రోజులకు ఉత్తమో గించి వాడగల్గి భూత్రిగగుణము కలుగును. 2-రీ డబ్బాకు ఉత్తమోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణ మిచ్చును. అనుపాన పత్రిక వార్తలలో పంపబడును.

5 చులాలు, డబ్బీ వెల రూ. 2-0-0. తే సాలామిసిరి 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

పి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీ వైద్యులు, నె 5, అవస్థాకోడు, బెంగుళూరు సిటీ

(Baron & Co)
బ్యారన్ అందు కంపెనీ

మేలైన సువాసనపాడి, సాదాసన్యము. మేము తయారుచేసెడి సస్యము శ్రేష్ఠతరమైన పాగాకులే తన, అపువధ మూలికలల్లనన్న, సువాసనదగ్ధములచేతను న్ను చేయబడినది. ఇది శిరోభారమును, ఒంటి తలనొప్పి, పీన న, బిర్ల పడితలు, నుపుష్టి, వైకల్యము ఇత్యాది శిరోశోగములను అనలీలగా తరుచుచున్నదిగాక, యదియంతయోగించు చున్న, శరీర కుతూహలము, బుద్ధిప్రకాశము, వరములకు ఉత్సాహము కలుగును. ఇది ఒకతూరి యంతరీమోచించువారు ఇదిర సస్యములను అక్షేపించును. సర్వజనల యంతయోగ నిమిత్తమై ఈ సస్యమును సామాన్య ధరకే విక్రయించు చున్నారము. దీనిని ఒకతూరి పరిశీలించి దీనియొక్క గుణములను గ్రహించుటయందని మాయొక్క కోరిక.

వి.వి. మూరి గ్లాసుబుడ్డి 1-కి రూ. 0-4-0   డెకా బుడ్డు రూ. 2-8-0
 వి.వి. మూరి సాదాసన్యం శేరు 1-కి రూ. 0-14-0   రెండవరం శేరు 1-కి రూ. 0-12-0

బ్యారన్ అందు కంపెనీ, 18 యె. నెకండులైక బీచ్, మదరాసు.

అతిపుష్కలమునకు తగిన శిరోభార విచారణి యేది?

మన చందనాది తయిలము

ఈతయిలము వారమునకు రెండు రోజులు ప్రాతః కాలములో రామకొని స్నానముచేసినయెడల పిత్తనీరు దిగును, కన్నులుంటును, కశాలపుష్కం, ఒంటి తలనొప్పి, తలతిరుగుట వెంట్రుకలు రాలుట, శమనపుష్కం వి. తీక్షణమైన బుద్ధి కలుగును. క్రయము డబ్బా 1-కి రూ 2-0-0

ఇదిగాక మానద సువాసన కల్గిపోడియు సువాసన మున్ను, శిబ్బితుగును, నుగంధ స్నానపాడి, దేశాంగము చందనపత్తడకు, అరగజా, కేసరిపత్తడకు, పుణకు, జవాబి, అంబరు, మొదలైన వస్తువులు దొరకును. క్యాటలాగు కాను నినవార వ్రాయవలెను. కే. ఆర్. వి. అందు కో, 455 సువాసన వ్యాపారము, కుంభకోణము. K. R. V. & Co. PERFUMERS, KUMBAKONAM.

స్వధర్మ ప్రకాశిని

మత విషయక మానవత్రిక

శంకర్పర చందా రూ 2 లు మాత్రమే.

ఈ పత్రిక 8 శంకర్పరములకండి పాఠల ప్రకటింప బడుచున్నది. ఆంధ్రభాషమునకు ప్రకటింపబడుచున్న పత్రికలలో చిత్రాచార విషయములను శాస్త్రసమన్వయ రీతి నను సరించి సవాతనధర్మమును బోధించు పత్రిక చుట్టొక్కటి లేదు. ఈపత్రికను గొంద రుదారులగు జమీందారులు రాజ పోషకులయి 116 రూ॥ నిచ్చుచున్నాడు. దాదాపు 25 (పధానపోషకు లున్నాడు. దీనియందు ప్రకటింపబడుచున్న “సవాతన ధర్మపీఠిక శాస్త్రసమన్వయ రీతి చాతుర్వర్ణ్యము” మున్నగు విషయములను హిందూ లందఱు శరించితిరవలెను.

4-6 సంపుటలు మొదలుకొని 7-వ సంపుటమువరకు గల ప్రాతసంపుటములు ఒక్కొక్కటి రూ 1-8-0కు ఇచ్చెదము. 4, 5, 6, 7, సంపుటములు ఒక్కపర్యాయము తీసికొనవార లకు రూ 5 కు ఇచ్చెదము.

లయవాడు:— మూసేజరు స్వధర్మప్రకాశిని, 407 గుంటూరు, అని వ్రాసెడి.

శారదాంబ

ఇది

స్త్రీధర్మబోధిని యనునాటకం

శ్రీనివాసరాఘవాచార్య ప్రణీతము.

సంఘమరాచార సంస్కరణమునకు మార్గమందు జాపబడినది, అందఱును జదివి తీరవలయును.

వెల 0—4—0 మాత్రమే.

పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

చిరునామా:—

అంధ్రప్రత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబునెట్టివిధి, మదరాసు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువదినది

గ్రంథకర్త:—గా. హరివన్శోత్తమరావు, ఎం. ఏ

శ్రీలింగులభద్రము. కథలు చదివినట్లునుచువుకొని పచ్చును. బహుప్రాచీన కాలమునుండి లోకములోని దన్ని దేశములలో జరిగిన పంగతు లింగు వ్రాయబడును. చందాపద్ధతి ఆపసంచికలకు రూ. 2-0-0 అంచుకూలి లేదు. ప్రచురణము లేదు.

నిధ్యముయన సంచికలు పి. పి. గా వంపుము

లయవాడు:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, (21) 145, కాంబి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.